

ეროვნული შეფასება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრმა, საქართველოს მასშტაბით, ეროვნული შეფასება განახორციელა ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, კერძოდ, კითხვის მიმართულებაში – იმ მოსწავლეებთან, რომლებმაც საბაზო საფეხურზე სწავლა დაასრულეს.

ირინა სამსონია

ეროვნული შეფასება არის კვლევა, რომელიც სახელმწიფო დონეზე ხორციელდება. მისი მიზანია, შეაფასოს, თუ რა დონეზე არის მიღწეული მის მიერ სასწავლო პროცესისთვის დადგენილი მოთხოვნები, ასევე გამოავლინოს ის ფაქტორები, რომლებიც ზეგავლენას ახდენს არსებულ შედეგებზე და ანალიზის საფუძველზე შეიმუშაოს რეკომენდაციები. ეროვნული შეფასების საშუალებით, ვიღებთ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რამდენად წარმატებულია სწავლა-სწავლების პროცესი ქვეყანაში. გარდა ამისა, ის არის ინსტრუმენტი, რომლის საშუალებითაც ხდება საგნობრივი პროგრამების, სახელმძღვანელოების და, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, სწავლების პროცესის დახვეწა და სრულყოფა.

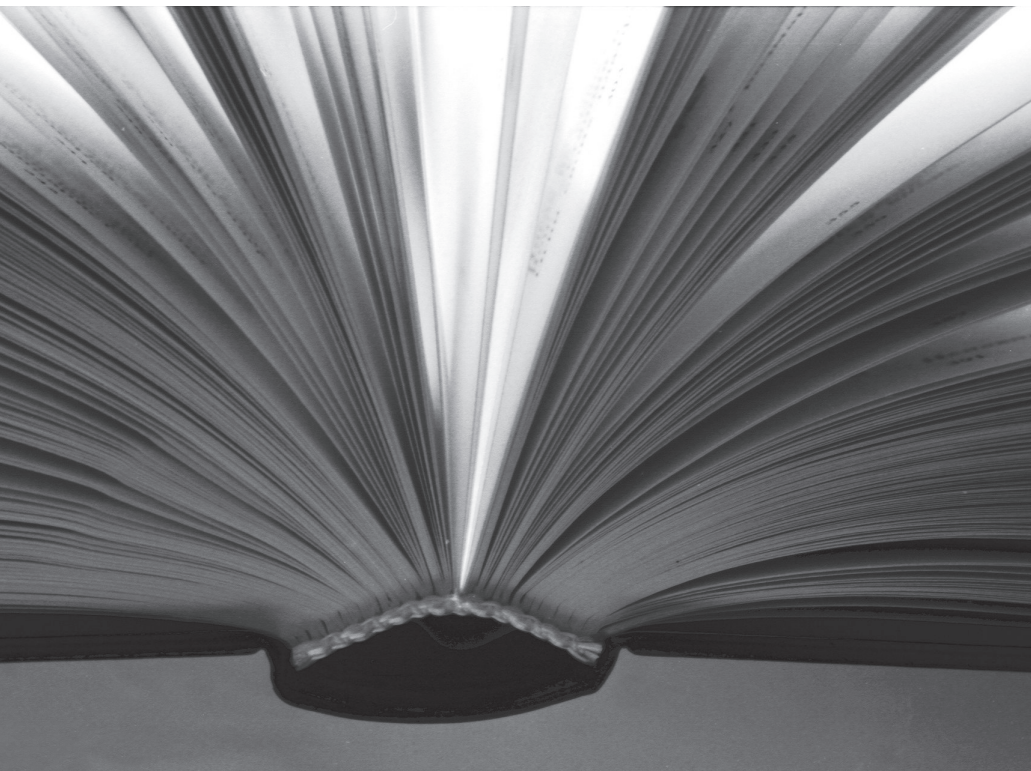
განათლების ეროვნული მიზნების მიღწევის საშუალება ეროვნული სასწავლო გეგმაა. თითოეული საგნის, მათ შორის, ქართული ენისა და ლიტერატურის, პროგრამა სწორედ ამ მიზნების განხორციელებას უწყობს ხელს. მოგეხსენებათ, ეს პროგრამა სამი ნაწილისგან შედგება: 1. შესავალი, რომელშიც წარმოდგენილია საგნის სწავლების კონცეფცია, მიზნები და

ამოცანები; 2. სტანდარტი, რომელშიც საგნის სწავლების მიზნები კონკრეტული შედეგების სახით არის მოცემული (ეს არის პროცედურული ცოდნა, რომლის ფლობაც მოეთხოვება მოსწავლეს თითოეული კლასის თუ საფეხურის დასრულების შემდეგ) და 3. პროგრამის შინაარსი, ანუ დეკლარაციული ცოდნა, რომელიც სჭირდება მოსწავლეს ამ შედეგების მისაღწევად. ამგვარ კომპეტენციებზე დაფუძნებულ სასწავლო პროგრამებს სხვადასხვა ქვეყანაში „შინაარსობრივ სტანდარტს“ უწოდებენ. მათი შეფასება შესაძლებელია მხოლოდ სტანდარტზე დაფუძნებული ტესტის საშუალებით.

ამ ტიპის კვლევის მიზანი იმის ჩვენება კი არ არის, ვინ ვისზე უკეთესია, ან ვინ ვის ჩამორჩება რომელიმე საგანში, როგორც ეს სასელექციო შეფასებისას ხდება ხოლმე, არამედ მოსწავლეების ცოდნისა და უნარების დიაგნოსტიკა. კვლევამ უნდა მონიშნოს მოსწავლეთა ჯგუფები მიღწევის დონეების მიხედვით და ზუსტად უნდა აღწეროს, რას აკეთებს თითოეული მათგანი, როგორ მიემართება მათი ცოდნა და კომპეტენციები ეროვნულ სასწავლო გეგმას. ამასთანავე, მან

კვლევამ უნდა მონიშნოს მოსწავლეთა ჯგუფები მიღწევის დონეების მიხედვით და ზუსტად უნდა აღწეროს, რას აკეთებს თითოეული მათგანი, როგორ მიემართება მათი ცოდნა და კომპეტენციები ეროვნულ სასწავლო გეგმას. ამასთანავე, მან უნდა გამოიკვლიოს სასწავლო პროცესთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი ფაქტორები და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, შეიმუშაოს რეკომენდაციები. “

უნდა გამოიკვლიოს სასწავლო პროცესთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი ფაქტორები და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, შეიმუშაოს რეკომენდაციები.

ეროვნული შეფასება ეფუძნება ეროვნულ სასწავლო გეგმას, ეს უკანასკნელი კი – განათლების ეროვნულ მიზნებს. თითოეული სასკოლო საგნის პროგრამა სწორედ განათლების ეროვნული მიზნების შესრულებას უწყობს ხელს. ქართულ ენასა და ლიტერატურასთან დაკავშირებით, შეფასებისთვის შევარჩიეთ შემდეგი ორი პუნქტი:

1. ქვეყნის ინტერესების, ტრადიციებისა და ღირებულებების მიმართ საკუთარი პასუხისმგებლობის გააზრება;
2. ინფორმაციის მოპოვება, დამუშავება, ანალიზი.

საკვლევი ობიექტის შემოწმების მიზნით, მასალად შევარჩიეთ სხვადასხვა ტიპის ტექსტები, მათ

შორის, მხატვრული თხზულებები (პროზა და პოეზია) და არამხატვრული ტექსტები (საინფორმაციო, შემეცნებითი, სამეცნიერო-პოპულარული). ინსტრუმენტი, რომელმაც საგნობრივი ცოდნისა და უნარების შეფასების საშუალება მოგვცა, ამ ტექსტებზე შექმნილი ტესტური დავალებები იყო.

მიზნად დავისახეთ, შეგვესწავლა, თუ რა დონეზე ფლობენ მეცხრეკლასელი მოსწავლეები ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ კომპეტენციებს კითხვის მიმართულებაში, როგორ ახერხებენ ისინი ნაკითხული ტექსტის აღქმა-გაგებას, გააზრებასა და ინტერპრეტირებას, რამდენად ფლობენ წარმატებულ მკითხველად ჩამოყალიბებისთვის აუცილებელ უნარ-ჩვევებს და სტრატეგიებს. ამ ყველაფრის გასაგებად, საბაზო საფეხურზე, კითხვის მიმართულებაში მისაღწევი შედეგები ოთხ სფეროდ დავყავით. ეს სფეროები კი, თავის მხრივ, რამდენიმე კომპონენტად დაიშალა, რომლებიც

ქვესფეროების სახით ჩამოვყალიბეთ. ამან სხვადასხვა დონეზე კითხვისთვის აუცილებელი კოგნიტური და ოპერაციული უნარების შეფასების საშუალება მოგვცა.

შეფასების ჩარჩოს შექმნისას, ვიხელმძღვანელებთ აღიარებული პრინციპით, რომ კითხვის პროცესი, კოგნიტური თვალსაზრისით, ორი ძირითად დონეს მოიცავს: გაგება-გააზრებასა და ინტერპრეტაციას.

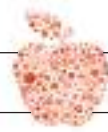
გავითვალისწინეთ ისიც, რომ ყველა სააზროვნო ოპერაცია, რომელიც მოსწავლეს ნაკითხულის გაგება-გააზრებისთვის, გაანალიზებისა და ინტერპრეტირებისთვის სჭირდება, მიმართულია არა მხოლოდ ტექსტის შინაარსის აღქმისკენ, არამედ მისი ენობრივ-გამოსახველობითი და ფორმალური მხარეებისკენაც.

რაც შეეხება ტექსტის ინტერპრეტაციასა და ანალიზს, ჩვენი მიზანი იყო, შეგვემოწმებინა მოსწავლეების რეფლექსიისა და შეფასების უნარები, რაც გულისხმობს ტექსტში მოცემული იდეების, მოსაზრებების, შეხედულებების, მხატვრულ ტექსტებში პერსონაჟთა საქციელის, აგრეთვე, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების გაანალიზებისა და შეფასების, მოსწავლისგან საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვის უნარების გამოვლენას.

საბოლოოდ, ყველა კომპეტენცია, რომლის ფლობაც მეცხრეკლასელს მოეთხოვება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში კითხვის მიმართულების დასაძლევად, ამგვარად აღინერა:

კითხვის მიმართულების დაყოფა სფეროებად და ქვესფეროებად

1. შინაარსის გაგება:

ა) სათაურის, ცალკეული ეპიზოდის, ტექსტის მთლიანი შინაარსის გაგება, მის საფუძველზე პირდაპირი და არაპირდაპირი დასკვნების გამოტანა; ბ) ტექსტში, მის ცალკეულ ეპიზოდში ექსპლიციტურად/ იმპლიციტურად მოცემული ინფორმაციის გაგება; გ) ტექსტში მოვლენათა თანამიმდევრობის გაგება, ინფორმაციის დახარისხება, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების ამოცნობა, ტექსტის რეზიუმირება.	სათქმელის, დედააზრის ამოცნობა, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების ახსნა; ტექსტზე, ეპიზოდზე დაყრდნობით, არაპირდაპირი დასკვნების გამოტანა; პერსონაჟის საქციელის ანალიზი; ტექსტში გამოთქმული თვალსაზრისების, აღწერილი ამბების ანალიზი და შეფასება სხვადასხვა პოზიციიდან (ავტორი/სხვა პერსონაჟი/ მკითხველი).	კვლევის ემპირიული შედეგები მოგვცა. მათ საფუძველზე მოხდა მილნევის სტანდარტის დადგენა ექსპერტულ დონეზე, რის შედეგადაც გამოიყო მილნევის ოთხი დონე და აღინერა თითოეული მათგანი. ამ პროცედურაში მონაწილეობა მიიღეს მოწვეულმა საგნობრივმა ექსპერტებმა, მათ შორის, მასწავლებლებმა, აკადემიური წრეების წარმომადგენლებმა, სახელმძღვანელოს ავტორებმა, ფსიქოლოგებმა. ფსიქომეტრიული და ექსპერტული ანალიზის შეჯერების საფუძველზე მივიღეთ კვლევის შედეგები, ამგვარი პროცენტული განაწილებით:
2. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, ფორმის, სტრუქტურის გაგება:	4. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, ფორმის, სტრუქტურის ინტერპრეტაცია/ანალიზი:	მილნევის მაღალი დონე - 16%
ა) ლექსიკური ერთეულის, ფრაზის, მყარი შესიტყვების, ფრაზეოლოგიზმის გაგება, სიტყვის, ფრაზის მნიშვნელობის გაგება კონტექსტის მიხედვით; ლექსიკონის, სქოლიოს, შენიშვნის, კომენტარის გაგება; ავტორის, პერსონაჟთა ენის, დიალექტური მეტყველების, ჟარგონის გაგება; ბ) ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების გაგება-გააზრება; გ) ტექსტის ტიპის, კონკრეტული ტიპისთვის დამახასიათებელი ენობრივი კონსტრუქციების ამოცნობა და გაგება.	ა) ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ფუნქციის გააზრება-გაანალიზება, მათი ადეკვატურობის შეფასება. კვლევისას ჩვენი მიზანი იყო, ერთი მხრივ, სრულად მოგვეცვა ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისი მიმართულება, მეორე მხრივ კი, მოსწავლის ინტელექტუალური მზაობისა და მილნევის კრიტერიუმებით, კითხვის მიმართულება ისე დაგვეყო, რომ მოსწავლეების მიღწევების მიხედვით ერთგვაროვანი დონეების მონიშვნა შეგვძლებოდა. გვსურდა, ეროვნული სასწავლო გეგმის კითხვის მიმართულება ისე ამოგვეწერა, რომ მხოლოდ მაღალი მოსწრების მქონე მოსწავლეებისთვის კი არ ყოფილიყო ეს კითხვები გათვალისწინებული, არამედ საშუალო თუ დაბალი მოსწრების მქონე მოსწავლეებისთვისაც – ანუ სრულად მოგვეცვა სხვადასხვა მოსწრების მოსწავლეთა მთელი სპექტრი.	მილნევის საშუალოზე მაღალი დონე - 28% მილნევის საშუალო დონე - 23% მილნევის დაბალი დონე - 33% ის, რომ მოსწავლეთა 16% მაღალ დონეზე პასუხობს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მოთხოვნებს კითხვის მიმართულებაში, საერთაშორისო სტანდარტის მიხედვით, ნამდვილად კარგი შედეგია. თუმცა უნდა ითქვას ისიც, რომ საკმაოდ დიდია იმ მოსწავლეთა რაოდენობა, რომლებიც კითხვის მინიმალურ კომპეტენციებს ფლობენ. ამას განსაკუთრებული ყურადღებით უნდა მოეკიდოს ყველა, ვინც პირდაპირ თუ ირიბად არის სასწავლო პროცესის მონაწილე, მათ შორის, საგანმანათლებლო პოლიტიკის გამტარებელი ორგანიზაციები, სკოლის ადმინისტრაცია, პედაგოგები, სახელმძღვანელოს ავტორები, მშობლები.
3. შინაარსის ინტერპრეტაცია / ანალიზი:	მიღებულ მონაცემებს ფსიქომეტრიული ანალიზი ჩაუტარდა, რამაც	
ა) ეპიზოდის, მთლიანი ტექსტის ანალიზი, მთავარი		

ქართული ქვაკუთხედი - პროფესიონალიზმი თუ დიპლომი

საქართველოში შვილისთვის უმაღლესი სასწავლებლის დიპლომის მოპოვება ოჯახის ერთ-ერთი მთავარი საზრუნავია. ჩვენში დიპლომი არა მარტო პროფესიონალიზმის დამადასტურებელი, არამედ თავის მოსაწონებელი დოკუმენტია. ეს კი, საბოლოოდ, იმით სრულდება, რომ უმაღლესდამთავრებული ადამიანი ხშირად ისეთი პროფესიით იწყებს მუშაობას, რომელიც მის დიპლომთან მიახლოებულიც არ არის. ასე ხდება იგი მშენებელი, გზის მშენებელი, დურგალი, კალატოზი, სანიტარულ-ტექნიკური სამუშაოების ოსტატი, კომპიუტერების, მობილურების, მაცივრების, ავტომობილების შემკეთებელი, მზარეული, მკერავი, ექთანი და ა.შ. არადა, ეს ის პროფესიებია, რომლებიც ნებისმიერ ქვეყანაში პროფესიონალიზმის მაღალ დონეს ითხოვს.

თამარ კაციტაძე

გარკვეული პროფესიების შემთხვევაში, პროფესიონალიზმის დეფინიციტი გაჩნდა. გამოსავალი კი პროფესიული განათლების სისტემის აღდგენაში მოიძებნა, რასაც ბოლო დროს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო აქტიურ ყურადღებას უთმობს.

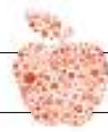

დღეს მომრავლებული უმაღლესი სასწავლებლების ფონზე პროფესიული სასწავლებლების სისტემამ ფუნქცია დაკარგა. სავარაუდოდ, სწორედ ამიტომ გაისმის დღეს, საქართველოში პროფესიონალი მუშები აღარ არიანო. ამით დამქირავებლები უცხოეთიდან მუშახელის შემოყვანას ამართლებენ. ერთი სიტყვით, გარკვეული პროფესიების შემთხვევაში, პროფესიონალიზმის დეფინიციტი გაჩნდა.

გამოსავალი კი პროფესიული განათლების სისტემის აღდგენაში მოიძებნა, რასაც ბოლო დროს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო აქტიურ ყურადღებას უთმობს.

მთელი საქართველოს მასშტაბით, 41 საჯარო და 60 კერძო პროფესიულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებაა, სადაც ათასობით სტუდენტი სწავლობს. პროფესიულ სწავლებას

ირჩევენ ცხრაკლასდამთავრებულები, საშუალო განათლების მქონე მოზარდები და ზოგჯერ უმაღლესდამთავრებულებიც.

პროფესიული განათლების მიზნებია: პროფესიული კარიერისა და სოციალური დაცვის ხელშეწყობა, ეკონომიკის უზრუნველყოფა შიდა და საერთაშორისო შრომის ბაზრებზე კონკურენტუნარიანი კვალიფიციური კადრებით, პროფესიული განათლების სისტემის მისადაგება სწრაფად და მუდმივად ცვალებად შრომის ბაზრის მოთხოვნებთან.

როგორც პროფესიული სასწავლებლების პროფილიდან ირკვევა, დღეს ყველაზე მეტი მოთხოვნა შემდეგ პროფესიებზეა: ინფორმაციული ტექნოლოგიების ტექნიკოს-ოპერატორი, კომპიუტერული სისტემებისა და ქსელების სპეციალისტი, ელექტრო-ტექნიკოსი, ბუღალტერ-მომსახურებელი, ხის მხატვრული დამუშავების ოსტატი, ჭრა-კერვის ოსტატი, ფეხსაცმლის მკერავი, ქალისა და მამაკაცის სტილისტი, მშენებელი, ზეინკალ-შემკეთებელი, ექთანი, მობილურების, მაცივრების, ავტომობილების შემკეთებელი და ა.შ.

49-ე საჯარო სკოლის დირექტორის მოადგილე, ტატა ისაკაძე აღნიშნავს, რომ სკოლა მოსწავლის პროფესიის შერჩევაში ნაკლებად ერევა.

„პროფესიის შერჩევის შესახებ მოსწავლეებს ვესაუბრებით და მიმართულებასაც ვაძლევთ, თუ რომელი სფეროა უფრო საინტერესო. ხშირად მოსწავლეებიც გვეკითხებიან აზრს, მაგრამ, უმეტეს შემთხვევაში, ისინი თავად ირჩევენ პროფესიას, ან მათზე ახლობლები ახდენენ გავლენას,“

– ამბობს ტატა ისაკაძე. ის თვლის, რომ დიპლომზე მთავარი

პროფესიონალიზმია, დღევანდელი პროფესიული სასწავლებლები კი სწორედ ამ მიმართულებით მუშაობენ.

„არიან ბავშვები, რომლებსაც სწავლა ნაკლებად აინტერესებთ. ამიტომ მასწავლებლები ვურჩევთ მათაც და მშობლებსაც, რომ სჯობს, ასეთმა ბავშვებმა პროფესია შეიძინონ და ისინი გარკვეული მიმართულებით დაკავდნენ. თუმცა ხშირად მოსწავლეს და მისი მშობელიც, მოდის თუ პრესტიჟულობის გამო, არჩევენ მაინც უმაღლეს სასწავლებელზე აკეთებს,“ –

– განმარტავს ტატა ისაკაძე.

მისი თქმით, პროფესიული სასწავლებლების თაობაზე მოსწავლეებს ინფორმაცია აქვთ. 49-ე სკოლაში თავად ამ სასწავლებლების წარმომადგენლები მიდიან, ატარებენ პრეზენტაციებს, არიგებენ ბუკლეტებს, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ამ სკოლიდან პროფესიულ სასწავლებელში წასვლაზე არცერთი მოსწავლე არ ფიქრობს.

„მართალია, პროფესიის არჩევისას მოსწავლეებს რჩევებს ვაძლევთ, მაგრამ ვერ ვიტყვი, რომ ეს ძალიან აინტერესებთ. ისინი გადაწყვეტილებას მაინც საკუთარი სურვილით, მოდის, პრესტიჟის, მშობლების და ახლობლების გავლენით იღებენ. რა თქმა უნდა, მათ პროფესიულ სასწავლებლებზეც ვესაუბრებით, მაგრამ ამით ნაკლებად ინტერესდებიან. ერთ-ერთი მიზეზი შეიძლება ინფორმაციის ნაკლებობა იყოს. ბოლო წლებში ეს სასწავლებლები საერთოდ ამოვარდა საგანმანათლებლო სისტემიდან და დღეს აქტუალური რომ გახდეს, მეტი ინფორმაცია საჭირო,“ –

ასეთია მასწავლებელ ნატა გრატი-აშვილის მოსაზრება.

კომაროვის სახელობის საჯარო სკოლის მასწავლებლის, ოთარ ღონლაძის ინფორმაციით, პროფესიული სასწავლებლების არსებობაზე მოსწავლეებს ძალიან მწირი ინფორმაცია აქვთ. მათ არ იციან, რა ცოდნას აძლევს პროფესიული სასწავლებლები, რას სთავაზობენ ისინი და ა.შ.

„მე, როგორც კლასის დამრიგებელი, ვესაუბრები ბავშვებს მომავალ პროფესიაზე, მაგრამ, საბოლოოდ, ისინი მაინც თვითონ იღებენ გადაწყვეტილებას. მასწავლებლებზე მეტად კი მათზე გავლენას მშობლები და ახლობლები ახდენენ“,

– გვიხსნის ოთარ ღონლაძე.

161-ე სკოლის მოსწავლე მარიამ ალელიშვილი ამბობს:

„ვფიქრობ, მასწავლებელი პროფესიის არჩევაში გზას უნდა გვიკვალავდეს, მაგრამ სკოლაში ამ მხრივ ყურადღება საერთოდ არ არის გამახვილებული. ისევ მშობლები გვეხმარებიან. ბავშვები იმ პროფესიას ირჩევენ, რომელიც მოდაშია. დიპლომი ადამიანის განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტია და ამიტომ სურს ყველას მისი აღება. რაც შეეხება პროფესიულ სასწავლებლებს, ძალიან ზოგადად გამიგია მათ შესახებ. რა პროფესიებს ასწავლიან, ისიც არ ვიცი. ჩემ გარშემო არავინ აპირებს ამ სასწავლებლებში სწავლას.“

მე-12 კლასის მოსწავლის, გიორგი ბოჭორიშვილის თქმით კი, პროფესიულ სასწავლებლებში ის მოსწავლეები სწავლობენ, რომლებსაც სკოლაში გამოცდების ჩაბარება არ შეუძლიათ.

მეტიც, რამდენიმე მათგანს მაგისტრატურაც კი აქვს დათავრებული. ჩვენი სასწავლებელი პროფესიონალ კადრებს ამზადებს, მისი დასრულების შემდეგ კი ახალგაზრდებს დასაქმებაშიც ვეხმარებით. კადრი, რომელსაც ჩვენ ვამზადებთ, ძალიან მოთხოვნადია დღევანდელ ბაზარზე. მეტალიტეტიდან გამომდინარე, აბიტურიენტები მიმტანის პროფესიის ნაკლებად ირჩევენ.

საჯარო სკოლის მოსწავლეებისგან განსხვავებულად ხედავენ პროფესიული სასწავლებლების დანიშნულებას ამ სასწავლებლების სტუდენტები.

თორნიკე ბერიშვილი თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის ეკონომიკური ფაკულტეტის სტუდენტია. ამავე დროს ის თბილისის პროფესიულ სასწავლებელ „იკაროსში“ სასტუმრო საქმეს სწავლობს.

„სკოლა საერთოდ არ გვეხმარება პროფესიის არჩევაში. მოსწავლე ამ დროს ვერ ერკვევა, ზუსტად რა პროფესიისკენ არის მიდრეკილი. იგი მომავალს, ძირითადად, მოდის მიხედვით ირჩევს. ასე მოხდა ჩემს ცხოვრებაში: ავირჩიე ეკონომიკური ფაკულტეტი, მაგრამ მივხვდი, რომ უმაღლეს სასწავლებელში პრაქტიკულ ცოდნას ვერ ვიღებდი. ამიტომ გადავწყვიტე, კონკრეტულ პროფესიას დაუფლებოდი და პროფესიულ სასწავლებელ „იკაროსში“ ჩავაბარე. აქ უფრო მეტია პრაქტიკული ცოდნის მიღების შანსი, რადგან იმ საქმის პროფესიონალები მუშაობენ, რასაც გვასწავლიან. ასეთი სასწავლებლების არსებობა ქვეყნის განვითარებისთვის ძალიან საჭიროა. მოსაზრება, თითქოს პროფესიულ სასწავლებელში სწავლა ადვილია და აქ ამიტომ მოდიან, ტყუილია. „იკაროსში“ შეიძლება სტუდენტი

პირველივე გამოცდაში ჩაიჭრას. სხვათა შორის, დღეს კოლეჯში სწავლა არაპრესტიჟულად აღარ ითვლება, ეს დამოკიდებულება თანდათან ინგრევა“,

– ამბობს თორნიკე ბერიშვილი.

სამი წელია, რაც თბილისის პროფესიული სასწავლებელი „იკაროსი“ არსებობს და მასში მოხვედრა არც ისე იოლია. გასულ წელს, მისაღები გამოცდების დროს, ერთ ადგილზე ექვსი აბიტურიენტი მოდიოდა. ამის მიზეზს „იკაროსის“ დირექტორის მოადგილე ხათუნა ბერაია სასწავლებლის პროფილით ხსნის. „იკაროსში“ სტუდენტები სასტუმრო, სარესტორნო და კულინარიულ საქმეს ეუფლებიან.

„მიუხედავად იმისა, რომ პროფესიულ სასწავლებლებში, ძირითადად, მე-9 კლასის კონტინგენტი შემოდის, ჩვენთან უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტებიც სწავლობენ.

არადა დღევანდელ ბაზარზე ეს პროფესია მეტად მოთხოვნადია. ჩვენი კურსდამთავრებულები უკვე მუშაობენ „რედისონში“, „შერატონში“, „ქორთიარდ-მარიოტში“ და ა.შ. ზოგს ორწლიანი კონტრაქტი აქვს დადებული ყატარში და 5-ვარსკვლავიან სასტუმროში მუშაობს“,

– გვიხსნის „იკაროსის“ დირექტორის მოადგილე ხათუნა ბერაია.

სახელმწიფო ბოლო დროს განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს პროფესიულ განათლებას. სახელმწიფო პროგრამის „პროფესიული განათლება დასაქმებისათვის“ ერთ-ერთი მიზანი პროფესიული განათლების სფეროში კერძო სექტორის როლის გაზრდაა, რაც ხელს შეუწყობს შრომის ბაზარზე არსებული მოთხოვნის დაკმაყოფილებას ადეკვატურად მომზადებული კადრებით.

საგანმანათლებლო- ელექტრონული პორტალი

ელექტრონული პორტალების შექმნა ინტერნეტის სწრაფ განვითარებას მოჰყვა. ხშირად ასეთი პორტალები მრავალგვარი ინფორმაციის მისაწოდებლად გამოიყენება, ან ბლოკების ერთობლიობას წარმოადგენს, რომელთაგან თითოეული ერთგვარი კარიბჭეა – მათი საშუალებით სხვადასხვა რესურსი ხელმისაწვდომი ხდება. თანამედროვე პოპულარული პორტალები ადვილად იზიდავს მომხმარებელს და მათ განსხვავებულ მომსახურებას სთავაზობს. რა დანიშნულება აქვს სასწავლო საგანმანათლებლო პორტალს და რა მოლოდინი შეიძლება ჰქონდეს მასწავლებელს მისი გამოყენებისას?

მერაბ ლაბაძე

პირველი ვებ-პორტალები, გასული საუკუნის ბოლოს, ინტერნეტის სწრაფ განვითარებასთან ერთად გაჩნდა. მათ ძირითად მიზანს ინტერნეტში ნავიგაციის პირველწყაროდ ყოფნა წარმოადგენდა. ე.წ. პორტიონ-ტალური პორტალები ყველანაირ ინფორმაციასა თუ გასართობს სთავაზობდნენ მომხმარებელს (მაგ.: www.yahoo.com), ხოლო ვერტიკალური პორტალები ერთ საკითხზე (მაგალითად, ახალ ამბებზე, სამთავრობო უწყებებზე ან კომერციულ სერვისზე) იყვნენ ფოკუსირებული. ორივე შემთხვევაში, მომხმარებელს პასიური როლი ჰქონდა მინიჭებული.

იმავ პერიოდში ტექნოლოგიურად განვითარებულ ქვეყნებში სამთავრობო და ადმინისტრაციული სერვისის ელექტრონულ სივრცეში გადატანა დაიწყო. ამ პროცესმა განათლების სისტემამდეც მიაღწია. ბუნებრივია, პირველი საგანმანათლებლო პორტალები მომხმარებელს მკითხველად აღიქვამდნენ. მას შეეძლო გასცნობოდა ახალ ამბებს ან სასწავლო პროგრამას, ჩამოეტვირთა სასწავლო მასალები კურიკულუმის საგნებში. მომხმარებლის თანამონაწილეობა, ძირითადად, ფორუმის ტიპის დისკუსიებით ან ელექტრონული ფოსტის საშუალებით დამყარებული კომუნიკაციით შემოიფარგლებოდა.

საგანმანათლებლო პორტალების მიზანია, ინტერნეტში განთავსებული საგანმანათლებლო ხასიათის ინფორმაციისა და სასწავლო რესურსების მომხმარებლისთვის ხელმისაწვდომობა უზრუნველყოს, მისი მოთხოვნებისა და მისწრაფებების შესაბამისად.

ახალი ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად, სასწავლო რესურსების ფორმატი ტექსტის ჩარჩოებს გასცდა. გაჩნდა ელექტრონული სასწავლო ობიექტის ცნებაც. ასეთი ობიექტი შეიძლება იყოს აუდიო-ვიზუალური ან მულტიმედიური, (მაგ.: სასწავლო პროგრამა, დიაგრამა, ნახატი, ვიდეო და ა.შ.). სასწავლო მასალების თავმოყრისა და კლასიფიკაციისათვის იქმნება სპეციალური საცავები. ამავე დროს, ახალი ვებ 2.0 კონცეფციის დამკვიდრებასთან ერთად, რომელიც აქტიურ მომხმარებელთა ქსელებზეა დაფუძნებული, საგანმანათლებლო პორტალის ფუნქციონალური შესაძლებლობებიც თანდათან იცვლება. მის მთავარ მომხმარებელს საგანმანათლებლო ტექნოლოგიებში გათვითცნობიერებული მასწავლებელი წარმოადგენს, რომელიც თავად ქმნის სასწავლო ელექტრონულ რესურსებს და აქტიურობს საკუთარ პროფესიულ ქსელში. მსგავსი მიდგომით შეიქმნა შოტ-

სასწავლო მასალების მთავარ კლასიფიკატორს ეროვნული სასწავლო გეგმა წარმოადგენს. ამდენად, პორტალზე განთავსებული თითოეული სასწავლო ობიექტი კურიკულუმის თემებთან და საკითხებთან მიმართებაშია დახარისხებული. ეს საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, ადვილად მოძებნოს საჭირო მასალა საგნებისა და კონკრეტული სასწავლო ამოცანის მიხედვით.

ლანდიის, ნიდერლანდების, ფინეთის, ავსტრიის, ირლანდიის, გერმანიის, უელსის სასკოლო პორტალები.

ინფორმაციულ ტექნოლოგიებში განაფული და მომთხოვნი ესტონელი მასწავლებლებისთვის შექმნილი სასკოლო პორტალის (www.koolielu.ee) მაგალითზე განვიხილოთ თანამედროვე საგანმანათლებლო პორტალის დამახასიათებელი თვისებები და ის სერვისები, რომელთა მიწოდებაც მის სიცოცხლისუნარიანობას უზრუნველყოფს.

პორტალის სრული მომსახურების მიღება მხოლოდ მასზე დარეგისტრირების შემდეგ შეიძლება. მისი ტექნიკური პლატფორმა ისეთი თანამედროვე სოციალური სოფტის გამოყენების საშუალებას იძლევა, როგორიცაა ელექტრონული პორტფოლიო, ნიშნულები (tag), სოციალური სანიშნეები, რეკომენდაციები, ვიჯეტები. მას ასევე აქვს სხვადასხვა ფუნქცია (მაგ.: კალენდარი, ჩასანიშნი ფურცელი, ამინდის პროგნოზი, ვალუტის კურსი, ახალი ამბები და სხვ.).

პორტალის სტრუქტურა და მახასიათებლები

პორტალი შედგება შემდეგი ძირითადი სექციებისაგან:

- ახალი ამბები – სხვადასხვა ინტერნეტ-წყაროდან მიღებული ინფორმაცია;
- განცხადებები და რეკლამა – ინფორმაცია სასწავლო კურსებსა და დასაქმების შესაძლებლობებზე;
- ხელსაწყოები – ბმულები ჩამოტვირთვად ან ინტერნეტში განთავსებულ საგანმანათლებლო რესურსებსა თუ პროგრამებზე;
- საგნები – კურიკულუმის შესაბამისად დაჯგუფებული სასწავლო ელექტრონული მასალები;

 დისკუსიები – ტრადიციული ვებ-ფორუმი;

 გაერთიანებები – აქ თითოეულ მომხმარებელს შეუძლია, შექმნას ვირტუალური გაერთიანება, რომელიც ავტომატურად იღებს სათანამშრომლო სივრცეს, ფორუმს და შესაბამის ხელსაწყოებს.

პორტალის მართვა

პორტალის შინაარსით დატვირთვაში მომხმარებელთა აქტიური თანამონაწილეობა ვებ 2.0 ტიპის ინოვაციას წარმოადგენს. მასწავლებლებს შეუძლიათ, თავად ატვირთონ სასწავლო მასალები და გამოაქვეყნონ ინფორმაცია. თუ ადრე ამგვარი მასალების განთავსებაზე მოდერატორები იყვნენ პასუხისმგებლები, ახლა ეს ფუნქცია ნებისმიერ დარეგისტრირებულ მომხმარებელზეა დელეგირებული. თუმცა მოდერატორებსა და ექსპერტებს მნიშვნელოვანი როლი აკისრიათ: მათ ასატირთი მასალის მიღება ან უარყოფა შეუძლიათ. ავტორების რაოდენობის ზრდა პორტალს ამდიდრებს და მრავალფეროვანს ხდის.

ელექტრონული მასალების სასაზი

პორტალი სასწავლო ელექტრონული ობიექტების არსებულ საცავთანაა ინტეგრირებული. ამგვარი საცავის მაგალითს ქართველი მასწავლებლებისთვის ნაცნობი ლემილი (LeMill.net) წარმოადგენს. საცავში განთავსებული ინფორმაციის მახასიათებლები, ანუ მასალების მეტამონაცემები სტანდარტიზებული და სხვა მსგავს საცავებთან გაზიარებადი. ეს აფართოებს მათი გამოყენების არეალს და ზრდის პოტენციურ მომხმარებელთა რიცხვს, მათ შორის სხვა ქვეყნებიდან. პორტალზე განთავსებული სასწავლო რესურსების მოძიება შესაძლებელია ევროპული სასკოლო ქსელის ელექტრონული

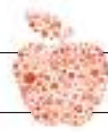
რესურსების გაცვლითი პორტალის მეშვეობითაც: <http://hreforschools.eun.org/>

კავშირი სასწავლო გეგმასთან

სასწავლო მასალების მთავარ კლასიფიკატორს ეროვნული სასწავლო გეგმა წარმოადგენს. ამდენად, პორტალზე განთავსებული თითოეული სასწავლო ობიექტი კურიკულუმის თემებთან და საკითხებთან მიმართებაშია დახარისხებული. ეს საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, ადვილად მოძებნოს საჭირო მასალა საგნებისა და კონკრეტული სასწავლო ამოცანის მიხედვით. ასეთი კლასიფიკაცია განათლების სისტემის მესვეურთათვის ნათელს ხდის, თუ რომელი საგანი თუ თემა არის უზრუნველყოფილი შესაბამისი ელექტრონული სასწავლო მასალებით და რას სჭირდება მეტი ყურადღება.

ნიშნულები (ტეგები)

საცავში არსებული სასწავლო მასალების წარმოჩენის კიდევ ერთი ფორმაა ე.წ. ტეგების (ნიშნულების, იარლიყების) ღრუბელი. ერთფეროვან ცხრილში მოთავსების ნაცვლად, ელექტრონული რესურსის ნებისმიერი მახასიათებელი სიტყვა განიხილება, როგორც ნიშნული (tag) და ხდება მისი ასახვა საერთო

ვიზუალურ ტექსტურ ღრუბელში. რაც უფრო ხშირად გამოიყენება ესა თუ ის მახასიათებელი, მით უფრო დიდია მისი ტექსტის ზომა ღრუბელში. ამ ფორმას კარგად იცნობს ვებ 2.0-ში გაცნობიერებული მომხმარებელი.

სოციალური სანიშნავი (BOOKMARKS)

პორტალის დარეგისტრირებულ მომხმარებელს შეუძლია სანიშნავის გაკეთება სასურველ და მისთვის საინტერესო სასწავლო მასალებზე. იმას, რაც ერთხელ იპოვეთ და ჩაინიშნეთ, ხელმეორედ ადვილად გამოიყენებთ (ზუსტად ისე, როგორც ვებ-ბრაუზერში სანიშნის სახით იმასსოვრებთ სასურველ ვებ-გვერდს). მასწავლებლის სანიშნავების კოლექციის ნახვა მის კოლეგებსაც შეუძლიათ. სასწავლო მასალის პოპულარობის ხარისხი კი იმის მიხედვით განისაზღვრება, თუ რამდენ კოლექციაში მოხვდება იგი.

რეკომენდაციები

დარეგისტრირებულ მომხმარებლებს მასალების ირგვლივ საკუთარი კომენტარებისა და რეკომენდაციების განთავსება შეუძლიათ. ასევე, შესაძლებელია დისკუსიის დაწყებაც. ასეთი ხარისხობრივი მახასიათებლები სასწავლო მასალების კლასიფიკაციის კიდევ ერთ საშუალებას იძლევა. მაგალითად, მასალა შეიძლება დახასიათდეს, როგორც საკლასო ან კლასგარეშე აქტივობა. ზოგ სასწავლო პორტალზე მასალისათვის „ვარსკვლავური“ რეიტინგის მინიჭება შესაძლებელია.

პერსონიზებული სივრცე (დესკტოპი)

ეს სექცია ყველაზე მეტად პასუხობს ვებ 2.0 მახასიათებლებს. მომხმარებ-

ლის პერსონალური სივრცის, ანუ პირადი დესკტოპის გამდიდრება ვიდეტების ტექნოლოგიითაა შესაძლებელი, ანუ მცირე ფანჯრის ტიპის გრაფიკული ბლოკი, რომელშიც თავს იყრის გარკვეული ტექსტობრივი თუ ვიზუალური ინფორმაცია. პორტალის თითოეულ განყოფილებას აქვს საკუთარი ვიდეტი, ანუ ექსპორტირებადი მინი-ბლოკი. მომხმარებელი თავად წყვეტს, რა სახის ფუნქციები სჭირდება მას და ამის მიხედვით ათავსებს პორტალის სასურველ ელემენტებს ვიდეტების სახით პირად სივრცეში. ეს პორტალის სხვადასხვა განყოფილების მყისიერ წვდომას უზრუნველყოფს (iGoogle სერვისების მსგავსად). მასწავლებელს აღარ სჭირდება პორტალზე ნავიგაცია საინტერესო მასალების მოსაძებნად. მისთვის მნიშვნელოვანი საკითხები პირდაპირ ხვდება დესკტოპის ვიდეტებში, იქნება ეს ახალი ამბები, ახლად ატვირთული სასწავლო მასალები რომელიმე საგანში, კომენტარები, ბლოგები თუ დისკუსიები. ზოგიერთი ვიდეტი მომხმარებელს აკავშირებს გარე საიტებთანაც, მაგალითად, ფეისბუქთან, ფოტოების ვებ-კოლექცია ფლიკრთან (Flickr) და სხვ.

მომხმარებლის პროფილი

ყველა დარეგისტრირებულ მომხმარებელს აქვს საჯარო პროფილის გვერდი, რომელიც პორტფოლიოს თვისებებსაც ითავსებს. აქ ირჩევთ მეგობრებს, ათავსებთ ბლოგს და სანიშნავების კოლექციებს. აქვე შეიძლება შერჩეული ვიდეტების ნაწილის განთავსებაც. მომხმარებელი თავად წყვეტს, რა ინფორმაცია განათავსოს საჯარო პროფილში და ვის მისცეს მისი ნახვის უფლება: ყველას, რეგისტრირებულ მომხმარებლებს თუ მეგობრების ან კოლეგების ჯგუფს. პერსონალური გვერდის შექმნა სოციალურ ქსელებში საკუთარი გვერდის შექმნას წააგავს.

საზოგადოებრივი ჯგუფები

ეს განყოფილება საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, შექმნას ვირტუალური სამუშაო ჯგუფები, ან მოძებნოს მასწავლებლები, რომლებსაც მსგავსი ინტერესები აქვთ. ის მხოლოდ პორტალზე განთავსებული მასალების გამოყენების სიხშირეს კი არ ზრდის, არამედ ხელს უწყობს ასეთი მასალების ერთობლივად შექმნას. ამ ვირტუალურ გარემოში ტარდება მასწავლებელთა ტრენინგ-კურსების ჩატარებაც, შესაბამისად, მასწავლებელთა გაერთიანება სასწავლო ჯგუფად გადაიქცევა. ზოგიერთი სასკოლო პორტალი სხვა მომსახურებასაც სთავაზობს მომხმარებელს, მაგალითად, სასწავლო ვებ-გვერდის ან გაკვეთილის გეგმის შექმნას, ვებ-ტესტების გავლას, ვიდეო გაკვეთილების ნახვას და სხვ. პორტალი ზოგჯერ მოიცავს რესურსებს მშობლებსათვის, მოსწავლეებისათვის, სკოლების ადმინისტრაციისა და ისტ მენეჯერებისათვის.

ქართველი მასწავლებლისთვის საგანმანათლებლო პორტალის კონცეფცია ალბათ სიახლე აღმოჩნდება. თუმცა ის ფაქტი, რომ ლემილის პორტალზე ქართული რესურსები უცხოენოვან რესურსებზე უხვად არის წარმოდგენილი, ამ მიმართულებით სერვისების განვითარების შესაძლებლობაზე მიუთითებს. სოციალური ქსელების ქართველ მომხმარებელთა რიცხვი იზრდება და თანამედროვე ტექნოლოგიებიც სულ უფრო ხელმისაწვდომი ხდება მასწავლებლებისთვის. ამ ფაქტორების ერთობლიობა კი საქართველოში საგანმანათლებლო პორტალის დანერგვის და გამოყენების პერსპექტივას უფრო და უფრო რეალურს ხდის.

შურნალ
„მასწავლებლის“
სტუმარია
მუსიკოსი
ნინო ქათამაძე

ჩემი პროფესიის არჩევანი

მათი დამსახურებაა

ნატო ინგოროყვა

მე რომ მკითხოთ, მასწავლებლის პროფესია ყველაზე მაღალანაზღაურებადი უნდა იყოს, მაგრამ ჯერ ჩვენს ქვეყანას ამის საშუალება არ აქვს. მასწავლებელიც მოთმინებით ელოდება. თუმცა იმედი მაქვს, რომ ეს სურათი მალე შეიცვლება. ”

სკოლა და ნინო ქათამაძე – რა გახსოვთ იმ დროიდან? როგორი მოსწავლე იყავით?

სკოლა ჩემი ცხოვრების ის პერიოდია, საიდანაც გამოსვლა არ მინდა. არ მინდა, მოვწყდე იმ შეგრძნებებს, რაც იქიდან გამომყვა. ჩემს პირველ მასწავლებელს ნელი ერქვა. მან მასწავლა ასოების გამოყვანა და არა მხოლოდ წერა: თითოეული ასოს მნიშვნელობას მიხსნიდა. მახსოვს: თადარიგს ვიჭერდი, ყველა მეზობელს ვაფრთხილებდი, რომ პირველი სექტემბრისთვის ყვავილები არა-

ვისთვის მიეცათ. მე უნდა დამეკრიფა და ყველაზე ლამაზი თაიგული მიმეტანა ჩემი მასწავლებლებისთვის.

სკოლა სახლიდან შორს იყო. მახსოვს ის გზა და ყველა ადამიანი, ვინც ამ გზაზე მხედებოდა. მახსოვს ის უჯრებიანი რვეული, სადაც წითელი კალმით ასოებს გვინერდნენ და ჩვენ ამ ასოების გამოყვანას ვბედავდით.

განსაკუთრებულად მახსოვს მუსიკის მასწავლებელი. არ მაზინწყდება ძალიან საინტერესო შრომის გაკვეთილები (ასე ერქვა ჩვენს დროს), სადაც ბევრი საჭირო უნარი შევიძინეთ.

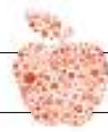
დაუმორჩილებელი და ცელქი მოსწავლე ვიყავი. როგორც გითხარით, შორს ვცხოვრობდი სკოლიდან. დილის ძილი მიყვარდა და დაგვიანების გამო საყვედურების მოსმენა მინევდა.

არ შემიძლია, არ აღვნიშნო ჩემი მასწავლებლების თანადგომა და ხელშეწყობა. ხშირად ვიღებდი მონაწილეობას კონცერტებსა და ოლიმპიადებში და ჩემი გამარჯვებები და წარმატებები ძალიან ახარებდათ. თუმცა ეს ჩემს ნიშნებზე არ აისახებოდა. თუ გაკვეთილი არ ვიცოდი, ორიანებსაც მიწერდნენ. ნიშნებს ძალიან განვიცდიდი. თუმცა თუ კარგი კონცერტი მქონდა ჩატარებული – ნაკლებად. სიხარული გადაფარავდა.

მახსოვს, ერთხელ ჩვენი ქართულის მასწავლებლის ნაცვლად, სხვა მასწავლებელი შემოვიდა. ფატი ერქვა. გარეთ ისეთი ჭექა-ქუხილი იყო, ისე ჩამოხნებდა, რომ ბავშვები შიშისგან მობუზულები ვისხედით. ფატი მასწავლებელმა გაკვეთილზე ისეთი ატმოსფერო შექმნა, გადაგვაინწყდა, გარეთ რა ხდებოდა და ზარი რომ დაირეკა, არცერთი არ გავნძრეულვართ, განაბულები ვუსმენდით.

სკოლას უკავშირდება ბევრი რამ, რაც ჩემს ცხოვრებაში პირველი იყო და, ბუნებრივია, ეს არასდროს დამავიწყდება.

რას ფიქრობს ხელოვანი და მუსიკოსი ნინო ქათამაძე: უნდა ისწავლებოდეს თუ არა სკოლაში ხელოვნება და თუ უნდა ისწავლებოდეს, როგორ? როგორი უნდა იყოს პირველი შეხება ხელოვნების დარგებთან და ვინ უნდა ასწავლიდეს მათ?

ვფიქრობ, ხელოვნება უნდა ისწავლებოდეს. მუსიკას მუსიკის მასწავლებელი უნდა ასწავლიდეს, ხატვას – ხატვის მასწავლებელი. ხელოვნების დარგები მოსწავლეებს უნდა გააცნო და შეაყვარო, მათთან მისასვლელი გზები უნდა დაანახო. მათზე ისე უნდა მოუყვებო, რომ თავისთავად მოუხდეთ მათთან ზიარება. თუ რომელიმე მოსწავლეს განსაკუთრებული უნარი აღმოაჩნდება ამ მხრივ, ბუნებრივია, ყველამ ხელი უნდა შეუწყოს. ნიჭიერებას განსაკუთრებული მოვლა სჭირდება.

თქვენ თუ გიფიქრიათ მასწავლებლობაზე? მომღერალსაც სჭირდება ოსტატობა იმისათვის, რომ მსმენელის ყურადღება თავისკენ მიმართოს. მეტიც, მომღერალი მოსმენას ასწავლის მსმენელს. თქვენ იოლად გამოვლით მსმენელის ყურადღების მიპყრობა. მე, როგორც მსმენელი, ვგრძნობ, ამას როგორ ახერხებთ, მაგრამ, ჯობს, თავად გაუმხილოთ საიდუმლო მასწავლებელს. რა არის საჭირო იმისთვის, რომ მოგისმინონ?

მასწავლებელი? – არ ვიცი, ზოგჯერ მგონია, რომ ვიქნებოდი, ზოგჯერ – არა. რთულია. მთავარი არჩეული საქმის სიყვარულია. მაგრამ მხოლოდ ეს არ კმარა. მასწავლებლობა მხოლოდ პროფესიის სიყვარული არ არის. ეს თავგანწირვამდე სიყვარულია, რომელსაც პროფესიონალიზმამდე მიჰყავხარ. არაფერს ვამბობ პასუხისმგებლობაზე, როცა მოზარდის სულს იბარებ გამოსაზრდელად.

ჩემთვის სცენაა სიყვარულის განაწილების ადგილი. მე თითოეული

მსმენელისთვის ვიხარჯები და ვმღერი. ვერასდროს ვიმღერებ მთელი დარბაზისთვის ისე, თუ არ ვიგრძენი, რომ მისმენენ.

ათი წელია, „სულიკოს“ ვმღერი. ყოველ ჯერზე ვცდილობ, სხვადასხვა ინტერპრეტაციით ვიმღერო. ძნელია, მაგრამ მიღწევადი.

მესმის მასწავლებლის, რომელიც წლებია, ერთსა და იმავე თემას ხსნის. შეიძლება ეს მოსაბეზრებელიც გახდეს, მაგრამ არ უნდა დაგვავინყდეს, რომ ყოველ ჯერზე მას სხვადასხვა ჯგუფს ვუხსნით. ამიტომ ისე უნდა მივანოდოთ, როგორც პირველად.

თქვენ დედა ხართ და, ბუნებრივია, ფიქრობთ: როგორი განათლება უნდა მიიღოს თქვენმა შვილმა? როგორ სკოლაში გინდათ, ისწავლოს მან? როგორია თქვენთვის თანამედროვე სკოლა, სადაც სიამოვნებით მიიყვანდით შვილს?

ჩემთვის სკოლა, კარგ და დაცულ გარემოსთან ერთად, უპირველესად, მასწავლებელია. მასწავლებელი სკოლის ზღურბლთან უნდა ტოვებდეს პირად პრობლემებს. არ მინდა, ჩემი შვილი დამსჯელ მასწავლებლებთან იზრდებოდეს. ურთიერთობები ურთიერთპატივისცემაზე უნდა იყოს აგებული და მოსწავლე პიროვნებად უნდა გრძნობდეს თავს. მას უნდა შეეუქმნათ ისეთი გარემო, სადაც საკუთარი უნარების გამოვლენას შეძლებს და ცოდნას შეიძენს.

მინდა, ჩემმა შვილმა ცოდნა მიიღოს და გარე სამყაროსადმი ადეკვატურ ადამიანად გაიზარდოს. მე სიამოვნებით დავესწრები მის გაკვეთილებს. ბუნებრივია, მოსწავლე-მასწავლებელს შორის იქნება გაუგებრობებიც და იქნება განწყობაც, მაგრამ ეს ყველაფერი ზღვარს გადასული არ უნდა იყოს. ჩვენ ვერ ვუშინაურდებოდით მასწავლებლებს, მაგრამ მათთან ვემგობრობდით.

მასწავლებელს, ბუნებრივია, მხოლოდ მოვალეობები არ უნდა ჰქონდეს. მას მხარდაჭერა და დაფასება სჭირდება. მე რომ მკითხოთ, მასწავლებლის პროფესია ყველაზე მაღალანაზღაურებადი უნდა იყოს, მაგრამ ჯერ ჩვენს ქვეყანას ამის საშუალება არ აქვს. მასწავლებელიც მოთმინებით ელოდება. თუმცა იმედი მაქვს, რომ ეს სურათი მალე შეიცვლება.

სკოლა, მასწავლებელი, მოსწავლე და მშობელი პასუხისმგებლობას უნდა იწილებდნენ. თითოეულმა თავისი მოვალეობები და უფლებები უნდა იცოდეს.

ჟურნალ „მასწავლებელს“ იმ სკოლაშიც იღებენ, სადაც თქვენ სწავლობდით. რას დააბარებთ მას თქვენს მასწავლებლებთან და, ზოგადად, რას ეტყოდით მასწავლებლებს „მასწავლებლის“ მეშვეობით?

ჩემს სკოლაში ორი სექტორი იყო: ქართული და რუსული. სოფელში ბევრი ბერძენი ცხოვრობდა. მათთან ურთიერთობით ძალიან ბევრი რამ ვისწავლე. უპირველესი, რაც სკოლიდან გამომეცა და რაც ჩემმა მასწავლებლებმა მომცეს, თავისუფლება და ტოლერანტობა იყო. მინდა, მაღლობა გადავუხადო თითოეულ მათგანს იმისთვის, რომ მომცა სიყვარული და მასწავლა თანადგომა. არ მახსენდება არცერთი ცუდი შეგრძნება, რაც მათგან გამომეცა. მახსოვს ყველა ძალისხმევა, რაც მათ ჩვენი ცოდნისთვის გაიღეს.

ალგებრის მასწავლებელი, ყოველ დღე, გაკვეთილის ჩასატარებლად ბათუმიდან ჩვენს სკოლაში სამი საათის გზას გადიოდა. არ მახსოვს, ეს ოდესმე დაეყვედრებინოს.

ჩემი პროფესიის არჩევანი და ისიც, დღეს რომ მუსიკასთან ერთად ვცხოვრობ, მათი დამსახურებაა.

რიკვა ავშალაშვილი

სამუზეუმო
პედაგოგია
(სამუზეუმო განათლება)
ძალიან მნიშვნელოვანი
მიმართულებაა ყველა
განვითარებულ
ქვეყანაში. ამ დარგის
მნიშვნელობა და
მუზეუმების როლი
განათლებაში გაცილებით
დიდია, ვიდრე ეს
ერთი შეხედვით ჩანს.

წინანდლის საგანმანათლებლო ცენტრისა და სამუზეუმო პედაგოგიკის შესახებ

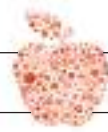
ამასწინათ ერთ-ერთი პუბლიკაციის ავტორი საზეიმოდ გვამცნობდა, სწავლა დასრულდა და ექსკურსიების სეზონი დაიწყო. ეს საკმაოდ გავრცელებული სტერეოტიპული ხედვაა, რომლის მიხედვითაც სწავლაში საკლასო ოთახში ჯდომა, ხოლო ექსკურსიაში მასწავლებლის თანხლებით მოსწავლეებისა და მათი მშობლების ქალაქგარეთ გასეირნება მოიაზრება. რა თქმა უნდა, სასწავლო პროცესი ზარის დარეკვასთან ან არდადეგების დაწყებასთან ერთად არ მთავრდება. უფრო მეტიც, სასკოლო ექსკურსია არასაკლასო საგანმანათლებლო აქტივობაა და მისი გამოყენება, რიგ შემთხვევებში, გაცილებით უფრო ეფექტიანია, ვიდრე საკლასო ოთახში ჩატარებული გაკვეთილი. ასე რომ, სჯობს, ისინი ერთმანეთისაგან არ გავმიჯნოთ.

სამწუხაროდ, გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან მოყოლებული, მუზეუმების უმრავლესობა ვერ ახერხებდა ნორმალურად ფუნქციონირებას და, შესაბამისად, ვერც სათანადო სერვისს სთავაზობდა თავის სტუმრებს. მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს ისლა დარჩენოდათ, მოვალეობის მოხდის მიზნით შეერბინათ ამა თუ იმ მუზეუმში და თანწამოღებული საგზლის მისართმევად საუკეთესო ადგილის ძებნაზე გადართულიყვნენ. რა თქმა უნდა, ქალაქგარეთ გატარებული დრო, სადილი ბუნებაში, ფეხბურთის თამაში და ა.შ. ექსკურსიის მნიშვნელოვანი ნაწილია, რაც მოზარდებში სოციალური უნარების განვითარებას უწყობს ხელს. თუმცა მხოლოდ ამით შემოფარგვლის შემთხვევაში, მისი საგანმანათლებლო დატვირთვა საგრძნობლად იკლებს. უპირველეს ყოვლისა, უნდა გვახსოვდეს, რომ ექსკურსია თეორიული ცოდნის პრაქტიკასთან შერწყმის და შემეცნების ძალდაუტანებელ პროცესად ქცევის კარგი შესაძლებლობაა. როგორც ცნობილია, მოსწავლეებისთვის განათლების მიცემის საუკეთესო ხერხი სწავლისადმი მოტივაციის გაჩენაა, ექსკურსია კი საუკეთესო მოტივატორია. ასე რომ, ვისწავლოთ ექსკურსიაზე!

ზემოთ ნახსენები პრობლემის დასაძლევად, ბოლო პერიოდში, მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა

და ახლა თამამად შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოში არაერთი საინტერესო მუზეუმი ფუნქციონირებს. მათი მონახულება, შესაძლებელია, სახალისო საგანმანათლებლო აქტივობაში გადაიზარდოს. ამის საუკეთესო მაგალითია ალექსანდრე ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმი. ჭავჭავაძეების რეზიდენცია, ავთენტურობის მაქსიმალური დაცვით, მთლიანად რესტავრირებულია. განადგურებას გადაურჩა არაერთი ექსპონატი. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა ბაღში არსებულ უნიკალურ მცენარეებს. ამ ყველაფრის შედეგად კი მუზეუმმა შეუდარებელი ხიბლი შეიძინა. ვიზიტისას, მუდმივი ექსპოზიციის დათვალიერების გარდა, მნახველს საშუალება ეძლევა, იხილოს დროებითი ექსპოზიციებიც. ბოლო დროს მოეწყო დიმა და სანდრო ერისთავების, ლევან მეხუზლას, ელენე ახვლედიანის ნამუშევრების გამოფენები. 7 აპრილიდან 6 ივნისის ჩათვლით კი, პირველად ჩვენს ქვეყანაში, შესაძლებელია სალვადორ დალის სკულპტურებისა და ლითოგრაფიების ნახვა.

იმის გამო, რომ მუზეუმში ექსკურსიების ნაკადი არ წყდება, სახლ-მუზეუმის ხელმძღვანელობამ გადაწყვიტა, საგანმანათლებლო საქმიანობისთვის განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო. ამ ინიციატივამ შედეგი მალევე გამოიღო და 27 მარტს, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ

ტროსთან ერთად, სახლ-მუზეუმის ბაზაზე დაარსდა წინანდლის საგანმანათლებლო ცენტრი, რომლის მიზანი სახლ-მუზეუმში საგანმანათლებლო საქმიანობის განვითარებაა.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო და წინანდლის საგანმანათლებლო ცენტრი თანხმდება, რომ ექსკურსია არ უნდა იყოს საგანმანათლებლო კონტექსტიდან ამოვარდნილი ღონისძიება. იგი კულტურის, ხელოვნების, ისტორიის, საბუნებისმეტყველო საგნებისა და სხვა სასწავლო დისციპლინების შესწავლის საუკეთესო ინსტრუმენტს წარმოადგენს, რომელიც სწავლისა და სწავლების პროცესის ძალდაუტანებელ, სახალისო და უშუალო ატმოსფეროში წარმართვის საშუალებას იძლევა.

აქვე უნდა ითქვას, რომ სამუზეუმო პედაგოგიკა (სამუზეუმო განათლება) ძალიან მნიშვნელოვანი მიმართულებაა ყველა განვითარებულ ქვეყანაში. ამ დარგის მნიშვნელობა და მუზეუმების როლი განათლებაში გაცილებით დიდია, ვიდრე ეს ერთი შეხედვით ჩანს. სამუზეუმო პედაგოგიკის მიზანია მუზეუმებისა და სკოლების მიერ საერთო საგანმანათლებლო ამოცანების დასახვა და მათი გადაჭრის გზების ძიება ამ ინსტიტუციების სისტემური თანამშრომლობის გზით. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს გერმანიისა და ამერიკის შეერთებული შტატების გამოცდილება. ამ ქვეყნებში, ფაქტობრივად, საფუძველი ჩაუყარეს სამუზეუმო პედაგოგიკის განვითარებას მთელ მსოფლიოში. მიუხედავად ამისა, წინანდლის საგანმანათლებლო ცენტრი რომელიმე ქვეყნის მოდელის ასლს არ წარმოადგენს. ის ცდილობს, შექმნას სკოლებისა და მუზეუმების თანამშრომლობის ისეთი სისტემა, რომელიც ყველაზე მეტად მოერგება ჩვენი ქვეყნის რეალობასა და მოთხოვნებს.

მნიშვნელოვანია, ექსკურსიისადმი სტერეოტიპული დამოკიდებულება შეიცვალოს. მასწავლებლებს ხშირად ჰგონიათ, რომ მუზეუმში ვიზიტისას

ისინი პასიურ მდგომარეობაში უნდა იყვნენ, ექსკურსიამდლოდმა კი ნახევარი საათის განმავლობაში მოსწავლეებს ყველაფერი უნდა უამბოს იმ ეპოქისა თუ პიროვნების შესახებ, რომელსაც კონკრეტული ექსპოზიცია ეძღვნება. ეს შეუძლებელია! გამოდის, რომ ექსკურსიამდლოდმა, მონოლოგის ფორმით, დროის მცირე მონაკვეთში უზარმაზარი ცოდნა უნდა გადასცეს მოსწავლეებს და თან ისე, რომ ჯგუფის ასაკობრივი და სხვა თავისებურებები გაითვალისწინოს. მან ესეც რომ შეძლოს, საეჭვოა, მოსწავლემ ერთ მისვლაზე ამხელა ინფორმაცია მიიღოს და გაიაზროს. უმჯობესია, კლასი მომზადებული ენვიონ მუზეუმს და აქცენტი ექსპოზიციის ხილვისგან გამონეულ ემოციაზე გამახვილდეს. ეს მოზარდების მეტ ინტერესს გამოიწვევს. ასევე, მცდარია წარმოდგენა იმის შესახებ, რომ მუზეუმში განხორციელებული საგანმანათლებლო აქტივობა აუცილებლად ექსპოზიციის თემას უნდა უკავშირდებოდეს. ექსკურსიის სწორად დაგეგმვის შემთხვევაში, მოსწავლეებს შეიძლება ისეთი აქტივობები შევთავაზოთ, რომლებიც სულ სხვა, არანაკლებ მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიღებასა და შესაბამისი უნარ-ჩვევების განვითარებაზე იქნება ორიენტირებული.

პედაგოგი ყოველმხრივ უნდა ეცადოს, რომ ექსკურსია მოსაწყენ გაკვეთილს არ დაემსგავსოს. მან მოსწავლეებს მეტი თავისუფალი დრო უნდა დაუთოვოს იმისათვის, რომ მათ გართობა და უცხო გარემოსთან დამოუკიდებლად კონტაქტი შეძლონ. მოსამზადებელ ეტაპთან ერთად, ექსკურსიას აუცილებლად უნდა ახლდეს შემაჯამებელი ეტაპიც: გამოფენა, პრეზენტაცია თუ, უზრალოდ, ემოციების გაზიარება. ეს ხელს შეუწყობს მოსწავლეებში ექსკურსიის დროს მიღებული ცოდნისა და შეძენილი უნარების განმტკიცებას.

წინანდლის საგანმანათლებლო ცენტრი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და სახლ-მუზეუმის სისტე-

მური თანამშრომლობის პირველი პრეცედენტი. ის, ამ ეტაპზე, ოთხ პროგრამას ახორციელებს: „ვისწავლოთ მუზეუმში“, „სკოლა და მუზეუმი“, „წინანდლის საგანმანათლებლო სალონი“ და „წინანდლის საგანმანათლებლო კვირეული“. გარდა ამისა, ცენტრი სთავაზობს სკოლებს საექსკურსიო-სასწავლო გეგმას, რომელიც მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს ექსკურსიისა და საგანმანათლებლო აქტივობების დაგეგმვასა და განხორციელებას გაუადვილებს. დეტალური ინფორმაცია ცენტრის საქმიანობისა და შეთავაზებების შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ ვებ-გვერდზე: www.tsinandali.blogspot.com ცენტრის კარი ყოველთვის ღიაა იმ პედაგოგებისთვის, რომლებსაც სურთ, გამოცდილება გაუზიარონ კოლეგებს და ამით ხელი შეუწყონ მათი პროფესიონალიზმის ამაღლებას, სწავლების პროცესის განვითარებასა და თანამედროვე მოთხოვნებთან შესაბამისობას.

თამარ შველიძე

საქართველოს სკოლებში ევროპული ღირებულებების, ნორმებისა და პრინციპების დამკვიდრების, აგრეთვე, ევროპის ისტორიის, ინსტიტუტებისა თუ პოლიტიკის შესახებ ცოდნის გავრცელების მიზნით, ევროპული კუთხეებია გახსნილი. ეს სრულად პასუხობს საქართველოს მთავრობის სტრატეგიულ მიზანს: მოხდეს საქართველოს ინტეგრაცია ევროპასთან. ამჟამად ევროპის კუთხეები თბილისის ოთხ სკოლაში ფუნქციონირებს.

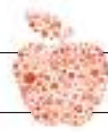
ევროპული კუთხეები ქართულ სკოლებში

ევროკომისიის პროექტის, „ევროპული კვლევების ინსტიტუტის“ კოორდინატორი **ცირა ჩიკვაიძე** გვიამბობს: 2006 წლის მაისიდან, 2009 წლის დეკემბრის ჩათვლით, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ხორციელდებოდა ევროკომისიის პროექტი „ევროპული კვლევების ინსტიტუტი“. მისი მიზანი ევროპისმცოდნეობაში სამაგისტრო პროგრამის დაარსება იყო. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ევროპისმცოდნეობაში პირველი ინგლისურენოვანი სამაგისტრო პროგრამა გაიხსნა. წელს ინსტიტუტი მესამედ მიიღებს მაგისტრანტებს. ეს პროექტი, ამავე დროს, საქართველოში ევროპული ღირებულებებისა და ფასეულობების დამკვიდრების ხელშეწყობას ითვალისწინებდა. გაჩნდა იდეა, საშუალო სკოლებსა და სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებაში ევროპის კუთხეები დაგვეარსებინა. პირველი ევროპული კუთხე 2007 წელს, გორის უნივერსიტეტში გავხსენით, შემდეგ – გურჯაანის ბიბლიოთეკაში, მცხეთის სკოლასა და თბილისის 42-ე, 47-ე 51-ე და 89-ე საშუალო სკოლებში.

რა არის საჯარო სკოლებში ევროპული კუთხეების გახსნის მიზანი?

საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ევროპის კუთხეების მოწყობა იმისთვის გადაწყვიტეთ, რომ სტუდენტებსა და მოსწავლეებს

ევროპის, ევროკავშირის შესახებ მეტი წარმოდგენა ჰქონოდათ. აღნიშნულ კუთხეებში არის საინფორმაციო ბუკლეტები, ლიტერატურა, სხვადასხვა მასალა ევროკავშირის შესახებ. მათ გახსნას ესწრებოდნენ პროექტის ფარგლებში მოქმედი უცხოელი ექსპერტები, რომლებიც, როგორც წესი, საჯარო ლექციებს ატარებდნენ. გასულ წელს, 89-ე სკოლაში, ევროპის კუთხის გახსნას საქართველოში ევროკავშირის დელეგაციის ხელმძღვანელი და ელჩი პერ ეკლუნდი დაესწრო. ამ პერიოდის განმავლობაში, თსუ-ს ევროპისმცოდნეობის პროგრამის მაგისტრანტები აწყობდნენ პრეზენტაციებს ევროკავშირის შესახებ, რომლებიც ვიქტორინით და ვიქტორინაში გამარჯვებული მოსწავლეების დასაჩუქრებით მთავრდებოდა. ევროპულ კუთხეებში ბროშურები, რუკები, პლაკატები თუ სხვა ლიტერატურა მოსწავლეებისთვის ხელმისაწვდომია როგორც ქართულ, ისე ინგლისურ ენაზე. 42-ე საჯარო სკოლას ევროპის კუთხისთვის ცალკე ოთახი აქვს გამოყოფილი, გორის უნივერსიტეტს კი – ცალკე ფართი ბიბლიოთეკაში. მცხეთის სკოლას ევროკავშირის მიერ მონოდებული ტექნიკური აღჭურვილობაც გადაეცა. მთავარი მიზანი სწორედ ევროპული ღირებულებების პროპაგანდაა. დღეს ქუჩაში ნებისმიერი მოქალაქე გეტყვით, რომ ევროპელია, მაგრამ ძალიან ცოტას ესმის, ნამდვილი ევროპელობა რომ გარკვეული პასუხისმგებლობა და ვალდებულებ-

ბებია. როგორც ჩანს, საზოგადოებას განმარტება სჭირდება.

რამდენად წარმატებულად მუშაობს ეს კუთხეები სკოლებში?

– კუთხეების გააქტიურება თავად პედაგოგებსა და სკოლის დირექცი- აზეა დამოკიდებული. ჩვენ პირველი ნაბიჯი გადავდგით. უნდა აღინიშნოს, რომ ინტერესი მოსწავლეების მხრიდან აშკარად არის.

რა მნიშვნელობა აქვს სკოლებში მსგავსი კუთხეების არსებობას?

– ეს პასუხობს სწორედ იმ სტრატე- გიულ გეგმას, რაც ჩვენი მთავრობის მიერ არის გაცხადებული. ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფო პოლიტიკური კურსია: ევროინტეგრაცია, დაახლოება ევროპულ გაერთიანებასთან, ევროკავშირთან. ევროკავშირის მხრიდან საქართველოსთან პარტნიორობის მზადყოფნის დემონსტრირებაა „აღმოსავლეთის პარტნიორობა“: „ევროკავშირი სერიოზულ მხარდაჭერას გაუწევს პარტნიორებს მათ მცდელობებში, დაუახლოვდნენ ევროკავშირს და ყველანაირად დაეხმარება მათ იმ რეფორმების გატარებაში, რომლებ- საც ეს დაახლოება გულისხმობს, ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ფარგლებში შექმნილი სპეციალური აღმოსავლეთის პარტნიორობის მექანიზმის მეშვეობით“. ამიტომ უდიდესი მნიშვნელობა აქვს, რომ მოსწავლემ უფრო მეტი იცოდეს ევროპული ღირებულებების შესახებ. მას უნდა ესმოდეს, რა არის ევროპა და რა ღირებულებების მატარებელია იგი. განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა, დიმიტრი შაშკინმა ბრძანა, რომ, ახალი სას- ნავლო გემის მიხედვით, სამომავ- ლოდ, სკოლებში საგნების 40% არჩევითი იქნება. ვფიქრობ, ამ 40%-ის ფარგლებში, სასურველი

იქნებოდა ევროკავშირის ისტორიის, ევროპული ინტეგრაციის ისტორიის კურსების შეტანა. მსოფლიო ისტო- რიის კურსში შესულია საკითხები ევროინტეგრაციის შესახებ, თუმცა ცალკე კურსის არსებობა მაინც გამართლებული იქნებოდა.

ევროპული კუთხე 42-ე საჯარო სკოლაშიც გაიხსნა. დავინტერეს- დით, თუ რა როლს ასრულებს სკოლის ცხოვრებაში ეს კუთხე, რამდენად დიდია მოსწავლეების აქტიურობა და სკოლის დირექტორს, *ალუდა გოგლიჩიძეს* გავესაუბრეთ:

– გვაქვს მოსწავლეთა პროგრამები, რომლებიც მიზნად ისახავს მათი ინტერესებისა და ინტელექტუალუ- რი პოტენციალის რეალიზებას, თავისუფალი დროის ეფექტურად მართვაში მათ დახმარებას. ვცდი- ლობთ, მოსწავლისათვის სკოლა მრავალფეროვანი იყოს. მას უნდა ჰქონდეს არჩევანის თავისუფლება და უნდა შეეძლოს, საკუთარი ინტერე- სის სფეროში გამოიჩინოს თავი. ამისათვის ყალიბდება კლუბები, სადაც მოსწავლეები თავად გეგმა- ვენ და ახორციელებენ ღონისძიებებს. მსგავსი კუთხეები საინტერესოა იმ თვალსაზრისითაც, რომ ბავშვი ორ- განიზებულიობას, გუნდურ მუშაობას, ლიდერის არჩევას ეჩვევა. სამი თვეა, რაც მოსწავლეთა პროგრამე- ბის კოორდინატორი ავიყვანეთ, რომელიც ევროინტეგრაციის კლუბში აღნიშნულ პროგრამებს კურიერებს. ამ კლუბის ამოცანა ისიც არის, რომ ბავშვებმა გამოიმუ- შავონ ის ცოდნა და უნარ-ჩვევები, რომლებიც მათ პროექტის სრულვა- სოვნად დაგეგმვაში დაეხმარებათ. კოორდინატორი, ტრიმესტრში ერთხელ, პროექტების შესახებ ტრენინგ-კურსს აცხადებს. მასში მოსწავლეები სურვილისამებრ ენე- რებიან. უფრო და უფრო იზრდება მათი აქტიურობა და ჩართულობა მსგავს ღონისძიებებში.

რამდენად დიდია მათი ინტერესი ევროინტეგრაციის კლუბისადმი?

– ინტერესი მზარდია. ამ ეტაპზე ვგეგმავთ, თითოეულ სართულზე საინფორმაციო დაფები გავაკეთოთ, სადაც ევროინტეგრაციის კლუბის შესახებ ინფორმაცია განთავსდება. ვერც კი წარმოიდგენთ, მოსწავლეები რამდენად კარგად სტრუქტურირებულ პროექტებს წერენ, ბუნებრივია, თავიანთი ასაკისთვის შესაფერისს.

კიდევ რას აძლევს მოსწავლეს ევროპული კუთხე?

– ამ მოსწავლეებმა კარგად იციან ისტორია და, რაც მთავარია, ისინი უფრო და უფრო კარგად აცნობი- ერებენ ქვეყნის ღირებულებებს. ჩვენი ამოცანაა, ბავშვის დამოკიდე- ბულების ჩამოყალიბებისას მისი პროვოცირება მოვახდინოთ. მაგალითად, მოსწავლეები სვამენ შეკითხვას: „რა არის საჭირო, რომ საქართველო ევროკავშირში გაწევრიანდეს?“ როცა მოსწავლეს პასუხის მოსმენა სურს, ეს უკვე შედეგია. ხვალ მან დამოუკიდებლად უნდა მოძებნოს პასუხი. ბავშვებს უნდა ვასწავლოთ, რომ მზა რეცეპტები არ არსებობს. მათი ინფორმირებულობა კი პირველი ნაბიჯია განათლებისა და სამოქა- ლაქო პოზიციის ჩამოყალიბების გზაზე. ამიტომაც ვთვლი, რომ ევროპულ კუთხეს მრავალმხრივი მიზნები აქვს: ის მოსწავლეს ეხმა- რება, მოემზადოს დამოუკიდებელი ცხოვრებისთვის, უფრო მეტად თვითორგანიზებული იყოს, მიეჩვიოს ჯგუფურ მუშაობას. მხოლოდ ცოდნა არ არის საკმარისი, სამო- ქალაქო პოზიციის ჩამოყალიბებაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია.

წარმატებული სკოლა

თანამშრომლობის მაგალითი

ქურნალი „მასწავლებელი“ სამტრედიის მე-11 საჯარო სკოლის სტუმარი

ჩვენს ქვეყანაში ბევრი სკოლა წარმატებით ახორციელებს საკუთარ მისიას, გამოირჩევა სწავლების მაღალი ხარისხით, მოსწავლეთა წარმატებებით, ინოვაციური საქმიანობით. სწორედ ასეთია სამტრედიის მე-11 საჯარო სკოლა. „ვერ გეტყვით, ვისი დამსახურებაა ჩვენი სკოლის წარმატებები და მიღწევები. ჩვენ გუნდური პრინციპით ვხელმძღვანელობთ და სკოლის ცხოვრებაში ყველას მოკრძალებული წვლილი შეგვაქვს“, – გვეუბნება სკოლის დირექტორი ლენა ხაჭალია.

ირაკლი კაკაბაძე

სამტრედია ერთ-ერთი მთავარი სარკინიგზო ცენტრი იყო ამიერკავკასიაში. მე-11 სკოლის ადგილზეც ამიერკავკასიის რკინიგზის სკოლა ფუნქციონირებდა. დღეს სკოლაში 870-მდე მოსწავლე სწავლობს, სასწავლო პროცესით მათ დაინტერესებას და წარმატებას კი 62 პედაგოგის ძალისხმევა განსაზღვრავს.

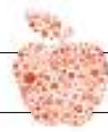
სკოლაში შესვლისთანავე იგრძნობთ, რომ თანამედროვე ტიპის სასწავლებელში მოხვდით: ყველა კუთხესა და ოთახს მზრუნველი ხელი ეტყობა, საგნობრივი კაბინეტები კარგად აღჭურვილი და გამართულია, სათანადოდ არის მოწყობილი სპორტული დარბაზი და მოედანი. ყველა საკლასო ოთახში შეგხვდებათ სხვადასხვა

სახის თვალსაჩინოება. ერთი სიტყვით, აქ საუკეთესო გარემო და ყველა პირობაა ხარისხიანი განათლების მისაღებად.

„გვაქვს სკოლის სტრატეგიული გეგმა, რომლითაც ვხელმძღვანელობთ. ყველა ტრიმესტრის დასაწყისში მასწავლებლები სილაბუსსა და გაკვეთილის გეგმებს ამზადებენ, რომელსაც საგნობრივი კათედრები განიხილავენ და ამტკიცებენ. ჩვენი აუცილებელი მოთხოვნაა, რომ გაკვეთილზე გამოყენებული უნდა იყოს თანამედროვე ტექნიკური საშუალებები. ასევე, გვაქვს ტრადიცია, რომელსაც სისტემატურად ვახორციელებთ: მასწავლებლები ამზადებენ მასალებს თანამედროვე

მეთოდებისა და სტრატეგიების, ახალი მეთოდური სახელმძღვანელოების შესახებ და შემდეგ, პრეზენტაციის სახით, კოლეგებს წარმოუდგენენ. ეს კიდევ ერთი საშუალებაა სერტიფიცირების გამოცდებისთვის მოსამზადებლად“, – გვიყვება სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე **ნათელა ქუთათელაძე**.

პედაგოგები ცდილობენ, რომ ბავშვებმა საკუთარი შესაძლებლობები მაქსიმალურად გამოავლინონ და ისეთი უნარ-ჩვევები შეიძინონ, რომლებიც მომავალში საზოგადოებრივ საქმიანობას გაუადვილებთ. ამისთვის ბევრი წრე ფუნქციონირებს და რამდენიმე პროექტი ხორციელდება. სკოლას საკუთარი თოჯინების თეატრი და დებატების კლუბი აქვს. ბავშვები უფასოდ სწავლობენ კალათბურთს, ფეხბურთს და ფრენბურთს. ასევე, სკოლა თავისი ხარჯით უზრუნველყოფს გახანგრძლივებულ სწავლებას და ამგვარად ეხმარება იმ მშობლებს, რომლებსაც დროის დეფიციტი აქვთ.

მნიშვნელოვანი და საინტერესო პროექტია „პარასკევის სკოლა“, რომელსაც სკოლის ბიბლიოთეკარი **გულჩინა ქავთარია** ხელმძღვანელობს: „პედაგოგთა რეკომენდაციით, ყოველ პარასკევს ბიბლიოთეკაში ვმუშაობ იმ ბავშვებთან, რომლებიც აკადემიურად ჩამორჩენილები არიან, ან რომლებსაც, გაცდენის გამო, გამოტოვებული აქვთ ახალი მასალა. პროექტი წარმატებული აღმოჩნდა, რადგან მოსწავლეების აკადემიური მოსწრება გაიზარდა და მასწავლებლები ასეთი მეცადინეობის შედეგს ხედავენ. ბავშვებიც მონდომებულები არიან და აქტიურად თანამშრომლობენ. უხარიათ, რომ ვეხმარებით და მართო არ უნევთ სირთულეებთან შეჭიდება“.

სამტრედიის მე-11 სკოლა აქტიურად თანამშრომლობს მე-15 საჯარო სკოლა-პანსიონთან, სადაც პრობლემური ქცევის მქონე ბავშვები სწავლობენ. პარტნიორ სკოლასთან ურთიერთობას **მადონა კერელიშვილი** წარმართავს, რომელიც დიდი სიყვარულითა და რუდუნებით უდგება ამ საქმეს. მას კარგად ესმის, რამდენად აუცილებელია ამ მოზარ-

დების ჩართვა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და რა სიკეთების მოტანა შეუძლია ამგვარ მეგობრობას: „მე-15 სკოლა ჩვენი პარტნიორი სკოლაა. მასთან თბილი ურთიერთობა ჩამოგვიყალიბდა. რაც მთავარია, მოსწავლეები ნამდვილ მეგობრებად იქცნენ. თამამად შემოძლია ვთქვა, რომ ამ ბავშვების საზოგადოებაში ინტეგრაცია პრობლემა აღარ იქნება. ხშირად ვაწყობთ ერთობლივ ღონისძიებებს, სადაც ისინი ტოლს არ უდებენ ჩვენს ბავშვებს აქტიურობასა და მონდომებაში. გრანტიც მოვიპოვეთ და მისი მეშვეობით უფრო დიდი მასშტაბი მივეცით ჩვენს საქმიანობას. მინდა, განსაკუთრებულად გამოვყო სპექტაკლი, რომელშიც ჩვენი და მე-15 სკოლის მოსწავლეები ერთად მონაწილეობდნენ. მათ ნამდვილი მსახიობებისგან ვერ გაარჩევდით“.

საზოგადოებრივი მეცნიერებების კათედრა სკოლის ტურისტულ ჯგუფს ხელმძღვანელობს, რომელშიც უფროსკლასელები არიან გაერთიანებული. „მინდა, აღვნიშნო მოსწავლეთა დიდი ინტერესი ჩვენი ქვეყნის ისტორიული და კულტურული ძეგლების მიმართ. ისინი თავად ამზადებენ ექსკურსიებისა და ლაშქრობებისთვის საჭირო რუკებს. ჩვენი მიზანია, მათ კარგად იცოდნენ საკუთარი ქვეყანის ისტორია, გეოგრაფია და უფრო თხილდებოდნენ ისტორიულ ძეგლებსა და გარემოს. მიხარია, რომ შორს არ ვართ ამ მიზნისგან. პარალელურად ვაწყობთ საგნობრივ კონფერენციებს. ბოლო კონფერენციაზე მოსწავლეებმა კვლევები წარმოადგინეს, რომლებიც საკუთარი სოფლებისა და საცხოვრებელი ადგილების ისტორიას შეეხებოდა“, – გვიყვება **ნანა მანჯგალაძე**, საზოგადოებრივი მეცნიერებების კათედრის გამგე.

სკოლას დიდი გამოცდილება აქვს დაწყებითი განათლების სფეროშიც. რა თქმა უნდა, ამას მასწავლებელთა ის გუნდი განაპირობებს, რომელიც ამ საფეხურზე მუშაობს: „ჩვენი ამოცანაა, ცოდნასთან ერთად, მოსწავლეებს საზოგადოებაში მოქცევის, ერთმანეთის პატივისცემისა და გუნდური მუშაობის ელემენ-

ტარული უნარ-ჩვევები ჩამოვუყალიბოთ. ამ საქმეში ძალიან გვეხმარება ის, რომ სკოლას ჰყავს ფსიქოლოგი – ნინო ლორთქიფანიძე. მასთან ერთად ყოველდღიურად ვმუშაობთ მოსწავლეებთან. გვინდა, რომ ისინი უფრო გახსნილები, გულახდილები და მეგობრულები იყვნენ. თვე არ ჩაივლის, კლასის დამრიგებლებმა კლასგარეშე ღონისძიება არ ჩაატარონ“, – გვეუბნება კლასგარეშე მუშაობის კოორდინატორი **თინათინ მელქაძე**.

მათემატიკის მასწავლებელი **მურმან კაშია** არა მხოლოდ მოსწავლეთა საყვარელი მასწავლებელია, არამედ კოლეგებს შორისაც დიდი ავტორიტეტით სარგებლობს. ის ერთ-ერთი პირველი იყო, ვინც სასერტიფიკაციო გამოცდებზე გასვლის სურვილი გამოთქვა. ამბობს, რომ გამბედაობას გამოცდილება და საკუთარი საქმის სიყვარული აძლევს. „ბატონი მურმანის მსგავს პროფესიონალებზე დგას მომავლის სკოლა. პირად ინიციატივებზეა დამოკიდებული სკოლის წარმატება. ძალიან უნდა გიყვარდეს შენი საქმე და უნდა გჯეროდეს, რომ უდიდეს მისიას ასრულებ. თუ წარმატებას ვაღწევთ, ეს ერთობლივი ძალებით და ერთობლივი მუშაობით ხდება. ჩვენი საიდუმლო გუნდურ მუშაობაშია“, – თავის შეხედულებებსა და გამოცდილებას **ლენა ხაჭალია** გვიზიარებს, რომელიც მართლაც გამორჩეული, საინტერესო და სანიშნო სკოლის დირექტორია.

მარი გირკალიძე

მოზარდი პირველად დგება იმ პრობლემების წინაშე, რომლებიც ახლა პირადად მისი გადასაწყვეტია. იგი აცნობიერებს, რომ მუდამ უფროსების მფარველობის ქვეშ ვერ იქნება.

რას წარმოადგენს გარდამავალი ასაკი

მოზარდობა ბავშვობასა და ზრდასრულობას შორის არსებული პერიოდია. ის 11-დან 18 წლამდე გრძელდება. ამ ასაკში ხდება სქესობრივი მომწიფება, რომელიც განაპირობებს როგორც მოზარდის ფიზიკურ ცვლილებებს, ასევე მისი ემოციებისა და ქცევის შეცვლას. იზრდება კიდურები, მატულობს სიმაღლე, იცვლება სხეულის ფორმები. ყურადღებას იქცევს ის ფაქტი, რომ მოზარდებს უჭირთ ქცევის კონტროლი, რაც თავად მათშიც დისკომფორტის განცდას იწვევს. ამ დროს უფროსების უკმაყოფილება კიდევ უფრო ამძაფრებს მათ დაძაბულ ემოციურ მდგომარეობას და ისინი ყველას მიმართ აგრესიულები ხდებიან.

გარდამავალი ასაკის მოზარდი ნახევრად ბავშვი და ნახევრად ზრდასრულია. რთული შუალედური მდგომარეობა, რომელიც მას უჭირავს სოციალურ ურთიერთობებში, მისი პიროვნების წინააღმდეგობრივ თავისებურებებს განაპირობებს. ამ დროს ვითარდება ნამდვილი, შეგნებული პიროვნება, როგორც თვითგანვითარებადი, თვითრეგულირებადი სუბიექტი. მოზარდი იწყებს ე.წ. „დამოუკიდებლობის მაქსიმალიზმის“ პოზიციის დაკავებას. ჩნდება მონიფულობის განცდა, რაც ხელს უწყობს ცნობიერების განვითარებას.

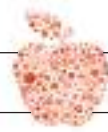
ხასიათის სწრაფი ცვლა არა მხოლოდ ბიოლოგიური ფაქტორით, არამედ სოციალური გარემოს ზეგავლენითაც არის განპირობებული. მოზარდი პირველად დგება იმ პრობლემების წინაშე, რომლებიც ახლა პირადად მისი გადასაწყვეტია. იგი აცნობიერებს, რომ მუდამ უფროსების მფარველობის ქვეშ ვერ იქნება: მან დამოუკიდებლად უნდა

იარსებოს, საკუთარი ადგილი დაიმკვიდროს. ამ პრობლემების გადასაჭრელად აუცილებელია, მოზარდმა გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება და პასუხისმგებლობის აღება იცოდეს. ასევე, ძალიან მნიშვნელოვანია სხვების დამოკიდებულება მის მიმართ: ამ დროს ხომ ინტერესი საკუთარი პიროვნების მიმართ მეტად გაძლიერებულია.

ამ პერიოდში ბავშვი ინტელექტუალურადაც ვითარდება. კონკრეტული აზროვნება იცვლება განზოგადებული აზროვნებით, განვითარებას იწყებს დამოუკიდებელი, კრიტიკული აზროვნება. მოზარდი კრიტიკულად აფასებს სხვათა ნააზრევს, ცდილობს, ჰქონდეს საკუთარი შეხედულებები. ხშირად ამგვარი აზროვნება მომწიფების პროცესშია და ლოგიკურ საფუძველს მოკლებულია. კრიტიკულობა გამოწვეულია ასაკისთვის დამახასიათებელი სიჯიუტით, ნეგატივიზმით და უფროსებისადმი ბავშვური მორჩილებისაგან თავის დაღწევის მოთხოვნილებით.

ამ ასაკის ძირითადი მახასიათებლებია: ორიენტაცია აწმყოზე (მოზარდებს აინტერესებთ აქ და

ამჟამად მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება, და არა დროში გადავადებული შედეგები), საკუთარი თავის წარმოჩენა და აფიშირება, თანატოლთა მიერ აღიარების მოთხოვნილება (აუცილებელია, ამ მოთხოვნილების პოზიტიური რეალიზაცია მოხდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ბავშვი ქუჩაში დაიწყებს თვითდამკვიდრებას).

მოზარდს უნდა ვასწავლოთ: თანამშრომლობა, გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება, პასუხისმგებლობის აღება. ის საზოგადოებრივ საქმიანობაში აქტიურად უნდა ჩაერთოს. უნდა ვეცადოთ, მისაბადი ადამიანები მოვუძებნოთ და დადებითი იდელების ფორმირება შევძლოთ, რათა თავიდან ავიცილოთ ნეგატიურ პიროვნებათა გავლენა.

თუ ბავშვებს პატარაობიდანვე დავაკისრებთ მათი უნარების შესაბამის მოვალეობებს, საკუთარი თავის მიმართ პატივისცემას განუმტკიცებთ, ეს კი მომავალში წარმატებული პიროვნების ჩამოყალიბებას შეუწყობს ხელს. ნუ ვიქნებით ორიენტირებული შენიშვნებზე, ნუ მოვთხოვთ მათ იმაზე მეტს, რაც შეუძლიათ.

რამდენიმე რჩევა

როგორ გავაუმჯობესოთ ურთიერთობა მოზარდებთან?

ბავშვს სიყალბეს ვერ გამოვაპარებთ. ამიტომ ვეცადოთ, სამართლიანობი ვიყოთ, ყველას თანასწორად მოვექცეთ.

ყურადღება მივაქციოთ მოსმენის უნარს და დავხვეწოთ აქტიური მოსმენის ხელოვნება. კარგი მსმენელი მოსაუბრეს სათქმელის გულშია და გამოხატავს უადვილებს. აქტიური მოსმენა ორი ადამიანის თანასწორი ურთიერთობის საწინდარია.

როცა მოზარდი საუბრობს, ყურადღებით მოვუსმინოთ. ნუ შევანწყვეტინებთ.

მნიშვნელოვანია, გამოვხატოთ, რომ გვესმის მოსაუბრის ემოციების. ეს მას საკუთარი გრძნობების გაცნობიერებაში დაეხმარება.

შევაფასოთ არა პიროვნება, არამედ მისი ქცევები! უთხრათ: „შენ არ მოიქეცი კარგად“ და არა: „შენ ცუდი ხარ!“

გამოვიყენოთ მეგობრული ჟესტები (ხელის ჩამორთმევა და ა.შ.).

მოვერიდოთ საყვედურის მიცემას თანატოლთა თანდასწრებით.

ყოველთვის ავუხსნათ პრობლემის არსი. ეს მას საკუთარი თავის რწმენას და თქვენს პატივისცემას განუმყარებს.

ჩვენი ტონი და მეტყველება შევუსაბამოთ მოზარდის ასაკს.

ნუ დავადანაშაულებთ და ნუ გავაკრიტიკებთ: ველაპარაკოთ მას ჩვენს განცდებზე, იმაზე, თუ რა ვიგრძენით მისი ამა თუ იმ საქციელის გამო.

მოზარდების ცინიზმი, აგრესია ხშირად თავდაცვის მექანიზმია. მათ მიღმა სერიოზული პრობლემები იმალება. ამიტომ ვეცადოთ, მოთმინება გამოვიჩინოთ.

დავინტერესდეთ მათი საქმიანობით, ვასწავლოთ დროის სწორად განაწილება, რეალისტური მიზნების დასახვა და შეძლებისდაგვარად დავეხმაროთ მათი განხორციელების გზების ძიებაში.

ხაზი გავუსვათ მათ პოზიტიურ თვისებებს, პოტენციალს.

ვეცადოთ, მოზარდისთვის მაგალითი ვიყოთ. ნუ მოვთხოვთ მას იმას, რასაც თავად არ ვაკეთებთ.

ვეცადოთ, ჩვენი მიდგომები იყოს შემოქმედებითი, და არა რუტინული.

ნინო ბოლძვაძე

მასწავლებლის სიფრთხილეზე ბევრი რამ არის დამოკიდებული. ის მოსწავლის მრჩეველი შეიძლება გახდეს, თუ ამის სურვილს მოზარდი თავად გამოთქვამს. ასეთ დროს მისთვის ყველაზე მთავარი სწორედ მასწავლებლის მხარდაჭერაა.

ოჯახური პრობლემები და მასწავლებელი

განქორწინება აქტუალური თემაა არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში. განქორწინებულთა რიცხვი ყოველწლიურად საგრძნობლად იზრდება. ასევე, იზრდება იმ ბავშვების რაოდენობაც, რომელებიც მშობლების ცალ-ცალკე ცხოვრებით დაზარალებულნი.

მშობლების განქორწინება ნებისმიერი ასაკის ბავშვისთვის მძიმე ტრავმაა. კვლევების თანახმად, ბავშვი მხოლოდ მაშინ გადაიტანს მშობლების განქორწინებას შედარებით უმტკივნეულოდ, თუ მას ორივე მშობელთან სისტემატური კონტაქტი ექნება. ამ დროს მას აღარ უნდა სწავლა, გონებაგაფანტულობა, აგრესიულობა, საკუთარ თავში ჩაკეტილობა. მსგავს სიტუაციაში მასწავლებელს შეუძლია, მრჩეველის როლი შეასრულოს მშობლისთვის, მოსწავლეს კი თანადგომა გაუწიოს.

როგორია ბავშვის ფსიქიკური მდგომარეობა მშობლების გაშორებისას? ამ შეკითხვაზე პასუხის გაცემისას, აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ ბავშვის ასაკი, რადგან ის სწორედ ასაკიდან გამომდინარე რეაგირებს პრობლემებსა და სირთულეებზე.

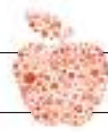
მშობლების შეცდომა ის არის, რომ ისინი შვილებს სათანადოდ არ უხსნიან გაშორების მიზეზებს და არც მომავალი ცხოვრების გეგმას აცნობენ. ბავშვებს, უმრავლეს შემთხვევაში, ორივე მშობელი უყვართ. კვლევები იმასაც ადასტურებს, რომ დანგრეული ოჯახების ბავშვების 82%-ს ისევ ისე უყვარს მშობლები და მათთან ინტენსიური კონტაქტი სურს. გამოკითხულ ბავშვთა 75%-ს

უნდა, რომ მშობლები შერიგდნენ და ისევ ერთად იცხოვრონ.

არცთუ იშვიათად, მშობლები გაშორების მიზეზად იმას ასახელებენ, რომ მათ ერთმანეთი აღარ უყვართ და ხშირად ჩხუბობენ. ასეთი ახსნის შემდეგ შესაძლოა ბავშვს სიყვარულის რწმენა დაეკარგოს. ის იწყებს ფიქრს: „თუ დედაჩემის და მამაჩემის სიყვარული დასრულდა, ვინ იცის, იქნებ მათი ჩემდამი სიყვარულიც გაქრეს, ჩვენც ხომ ხშირად ვჩხუბობთ...“

ბავშვები შეიძლება ვერ ხვდებიან, ოჯახში რა ხდება და ამის თაობაზე აზრს ვერ გამოხატავენ, მაგრამ ისინი გრძნობენ, რომ ირგვლივ სიმშვიდე არ სუფევს. ამის გამო სხვაგვარად მოქცევას იწყებენ: ხშირად ტირიან, გამუდმებით დედასთან ყოფნის სურვილს გამოთქვამენ, ზოგიერთ შემთხვევაში, აგრესიულები ხდებიან. ამიტომ მშობლები ვალდებული არიან, ბავშვს აუხსნან, თუ რა ხდება სინამდვილეში და მეტი ყურადღება დაუთმონ მათ.

გამოკვლევების შედეგებმა გვიჩვენა, რომ მშობლების განქორწინება ბავშვისთვის ფსიქიკური ტრავმაა. მას შესაძლოა მოჰყვეს: სწავლის მიმართ ინტერესის დაკარგვა, მასწავლებლებთან გართულებული

როდესაც ბავშვის აკადემიური მოსწრება და საქციელი უარესდება, შესაძლოა, ამის მიზეზი მშობლებს შორის წარმოქმნილი კონფლიქტი იყოს. ასეთ სიტუაციაში მასწავლებლის სიფრთხილეზე ბევრი რამ არის დამოკიდებული. ის მოსწავლის მრჩეველი შეიძლება გახდეს, თუ ამის სურვილს მოზარდი თავად გამოთქვამს. ასეთ დროს მისთვის ყველაზე მთავარი სწორედ მასწავლებლის მხარდაჭერაა.

სასკოლო ცხოვრებამ მოსწავლეზე დადებითი ემოციური გავლენა უნდა მოახდინოს. კეთილგანწყობილი და მზრუნველი გარემო მას ოჯახური სიძნელების დაძლევაში დაეხმარება. თუმცა მასწავლებელი ზედმეტად არ უნდა ჩაერიოს ოჯახურ საკითხებში. მას შეუძლია, პედაგოგიური რჩევები მისცეს მშობელს, მასთან ითანამშრომლოს, რათა ისინი ერთობლივად დაეხმარონ ბავშვს რთული პერიოდის გადალახვაში. მოსწავლის ფსიქიკურ მდგომარეობას მასწავლებლის გულისხმიერი დამოკიდებულება ბევრად გააუმჯობესებს.

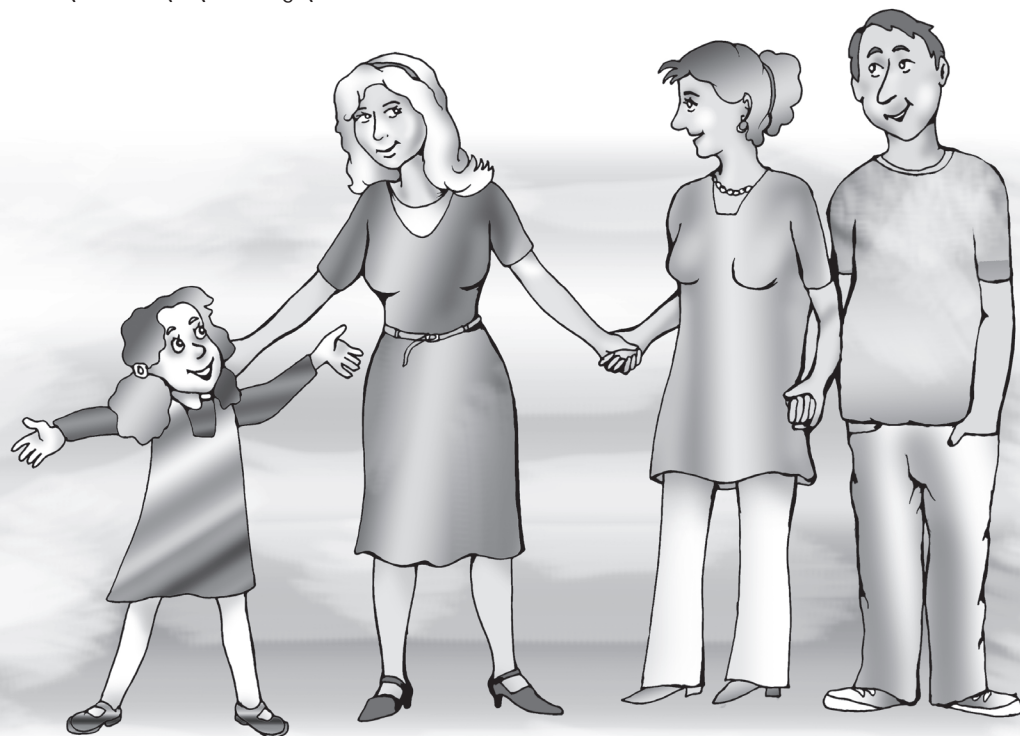

ურთიერთობები, საკუთარ თავში ჩაკეტვა, დეპრესია და სხვა.

აღსანიშნავია, რომ ისეთი ბავშვებიც არსებობენ, რომლებიც სულ სხვაგვარად რეაგირებენ მშობლების გაშორებზე. ისინი შესამჩნევ რეაქციას არ გამოხატავენ, მაგრამ ოჯახში ცვლილებას უდავოდ განიცდიან. თითქმის ყველა ბავშვი ასეთ სიტუაციაში თავს იდანაშაულებს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მშობლების კამათს ისმენს. ამიტომ მშობელმა ბავშვს ხშირად უნდა გაუმეოროს, რომ ის განქორწინების მიზეზი არ არის.

გაშორებული მშობლების შედარებით უფროსი შვილების (11-12 წლის) განცდებს სირცხვილის გრძნობა ემატება. მათ საკუთარი ოჯახური მდგომარეობის თაობაზე თანატოლების აზრი ალღელებთ. გარდატეხის ასაკი (ამ ასაკობრივ ჯგუფს მიეკუთვნებიან საბაზო და საშუალო საფეხურის მოსწავლეები) რთული პერიოდია ბავშვის ცხოვრებაში. ამ დროს ყალიბდება მისი პიროვნება. ის იდენტობას ეძებს, საზოგადოებაში ადგილის დამკვიდრებას

ცდილობს, პროტესტს გამოთქვამს, მშობლებს ხშირად ეკამათება და ა.შ. მოზარდი ხედავს და ესმის, თუ რა ხდება ოჯახში. ზოგიერთი მომხრეა კიდევ, რომ მისი მშობლები გაშორდნენ, რათა დაძაბულობა და გაუთავებელი ჩხუბი საბოლოოდ დასრულდეს. მიუხედავად ამისა, ისინი მაინც რთულად ეგუებიან მშობლის სახლიდან წასვლას.

გედნიერებაა, თუ სვდები, რომ

შენი აღზრდილი იპოვე

„სკოლაში რომ შემოვდივარ, ყველაფერს, რაც ჩემს ცხოვრებაში ხდება, ზღურბლთან ვტოვებ. ამას ყოველგვარი გაზვიადების გარეშე ვამბობ. მაგრამ, როცა აქედან გავდივარ, აქაური ყველაფერი თან მიმაქვს. ყველაზე მეტად იცით რა მეხმარება? – ძალიან გულწრფელი ვარ ბავშვებთან. ამას კარგად გრძნობენ და ალბათ ეს არის გადამწყვეტი ჩვენს ურთიერთობაში.“

მანია რაზმაძე

მასწავლებლობა ყოველთვის ძალიან მნიშვნელოვან პროფესიად მიმაჩნდა. ბევრჯერ მიფიქრია, შევძლებდი თუ არა, სხვაგან მემუშავა, თუნდაც გაცილებით დიდი ანაზღაურების გამო. დარწმუნებული ვარ, საკუთარი თავის რეალიზებას სხვაგან ვერ მოვახდენდი.

თვითონ 181-ე სკოლაში სწავლობდა. ყველაზე თბილად კლასის დამრიგებელი – ლია ნიშნიანიძე ახსენდება. ცდილობს, ასეთივე მასწავლებელი იყოს თავისი მოსწავლეებისთვის. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი და შოთა რუსთაველის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტის ასპირანტურა დაამთავრა. რვა წელია, მე-10 საჯარო სკოლის პედაგოგია, თან ძალიან წარმატებული. მართლაც დიდი წარმატებაა, როცა მოსწავლეებსა და კოლეგებს ერთნაირად უყვარხარ.

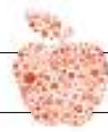
ჟურნალი „მასწავლებელი“ მირანდა ლომოურის შესახებ გიამბობთ.

არჩევანი – კედაგოგი

– თავიდან ჟურნალისტობა ვცაადე. ეს პროფესია ბავშვობიდან ძალიან მომწონდა.

ცოტა ხანს გაზეთში ვიმუშავე და მივხვდი, ჩემი საქმე არ იყო. ერთმა ამბავმაც მომცა ბიძგი, პედაგოგი გავმხდარიყავი. უნივერსიტეტის დამამთავრებელ კურსზე პრაქტიკები გვქონდა ვაკის ერთ-ერთ სკოლაში. ექვსი სტუდენტი ვიყავით მივლინებული. გაკვეთილებს ვატარებდით და ჩვენი ჯგუფის ხელმძღვანელი და პედაგოგები გვაფასებდნენ. გაკვეთილის ჩატარება მომინია კლასში, რომელშიც სკოლის ყველაზე „ძნელად აღსაზრდელი“

მოსწავლე სწავლობდა. კარგად მახსოვს, „ვეფხისტყაოსნიდან“ ტარიელის და ნესტან-დარეჯანის თათბირი უნდა ამეხსნა. ძალიან ვლელავდი. ცხადია, აქცენტს „ძნელად აღსაზრდელზე“ ვაკეთებდი. ჩემდა გასახარად, ყურადღებით მისმენდა. გაკვეთილი დადებითად შეფასდა ხელმძღვანელის და პედაგოგების მიერ. პრაქტიკების ბოლო დღეს კი ყველა ერთ ოთახში ვიყავით შეკრებილი საბოლოო შეფასების მოსასმენად, როცა კარი გაიღო, ოთახში იმ „ძნელად აღსაზრდელმა“ შემოიხედა, ხელი ჩემკენ გამოიწოდა და თქვა: სხვები არ ვიცი, მაგრამ ამას ხუთიანს ვუწერო. ეს შეფასება არასდროს დამავიწყდება.

მასწავლებლობა ყოველთვის ძალიან მნიშვნელოვან პროფესიად მიმაჩნდა. ბევრჯერ მიფიქრია, შევძლებდი თუ არა, სხვაგან მემუშავა, თუნდაც გაცილებით დიდი ანაზღაურების გამო. დარწმუნებული ვარ, საკუთარი თავის რეალიზებას სხვაგან ვერ მოვახდენდი. ბედნიერი ხარ, როცა ხვდები, რომ შენი ადგილი იპოვე. შეიძლება ხმამაღალი ნათქვამი გამომივიდეს, მაგრამ მიმაჩნია, რომ ჩემი არჩევანი შედგა.

სირთულეები

– ჩემი პროფესია ძალიან დიდ ენერგიას მოითხოვს. მე კი მაქსიმალისტი ვარ: საქმეს თუ ხელს მოვკიდებ, აუცილებლად კარგად უნდა გავაკეთო. როცა მასწავლებელი ხარ, უნდა შეგეძლოს ზოგჯერ მოსწავლის ტოლი გახდე და მისი თვალთ შეხედო ბევრ რამეს. ჩემი აზრით, ეს აუცილებელია. პედაგოგობა რომ დავიწყე, ისე მოხდა, სულ მაღალ კლასებს ვასწავლიდი. ახლა, მე-11-სთან ერთად, მე-5 კლასაც ვასწავლი. დაბალ კლასებში სასწავლო პროცესის წარმართვას თავისებური ხიბლი აქვს. მეხუთეკლასელებთან ილიასა და აკაკის ისე მიტანას თუ შეძლებ, რომ მათ მაღალ კლასებში უკვე კარგი საფუძველი ჰქონდეთ, ზუსტად და სწორად ხვდებოდნენ, ვისთან და რასთან აქვთ საქმე, ეს ნიშნავს, რომ სწავლის პროცესი წარმატებით შედგა. ეს რთული და საინტერესო გამოწვევაა.

დამრიგებლობა – რთული მისია თუ საინტერესო გამოწვევა

– როცა დამრიგებელი ხარ, კიდევ უფრო მეტად გრძნობ ბავშვების სიყვარულს. აქ კიდევ უფრო სხვა, განსაკუთრებული დამოკიდებულებაა. დატუქსვაც და მოფერებაც ზუსტად უნდა გაზომო, საამისოდრო შეარჩიო. ფსიქოლოგთან ერთად თითოეული ბავშვის ფსიქოლოგიურ პორტრეტს ვადგენ, რომ არაფერი გამომჩიეს მათთან ურთიერთობისას. მართალია, ძალიან მეგობრული ურთიერთობა მაქვს ჩემს მოსწავლეებთან, მაგრამ ზღვარი არასდროს იკარგება არც მათი და არც ჩემი მხრიდან. ისინი ყოველთვის ისე აღმიქვამენ, როგორც უფროსს, მათ მასწავლებელს. შეიძლება ზოგიერთმა გითხრათ, რომ მკაცრიც ვარ. ვცდილობ, ისეთი ვიყო, როგორიც კლასს თუ რომელიმე მოსწავლეს სჭირდება.

სიახლეთა კვალდაკვალ

– ყოველთვის ვცდილობ, ყველა სიახლეს თვალი მივადევნო. ინტერნეტში მუდმივად ვათვალიერებ ჩვენთვის მნიშვნელოვან საიტებს. ძალიან მომწონს ინტერაქტიური მიდგომები. პედაგოგიკა განვითარების პროცესია. ზუსტად ვიცი, რომ ბავშვები კითხვას ერთ გაკვეთილზე ვერ ისწავლიან. ვცდილობ, ამ პროცესს ფეხი ავუწყო და არაფერი გამომჩიეს. ინტერაქტიური მეთოდები კი იმის გამო მომწონს, რომ ისინი მოსწავლეზე ორიენტირებული და მეხმარება მათი შესაძლებლობების გამოვლენაში. ამ დროს კარგად ჩანს ბავშვის კრიტიკული აზროვნების, შემეცნებითი უნარები, დამოუკიდებლობის ხარისხი.

ახალგაზრდა კათედრის გამგე

– სკოლაში, უკვე სამი წელია, კათედრები არსებობს. თავიდან საგნობრივი ჯგუფები იყო, რომლებიც შემდეგ კათედრებად გაერთიანდა. სულ ოთხი კათედრაა. თითოეულს თავისი სამოქმედო გეგმა აქვს. მათი მთავარი მიზანია, მასწავლებლის სასწავლო გეგმის და ნოვაციების შესახებ კოლეგებს ინფორმაცია ჰქონდეთ. მეორე წელია, რაც ჰუმანიტარული კათედრის ხელმძღვანელად ამირჩიეს. ჰუმანიტარული კათედრა ფილოლოგებს, ისტორიკოსებს, გეოგრაფებს, მუსიკის, ხელოვნების და ეკონომი-

კის პედაგოგებს გვაერთიანებს. ხშირად ვახდენთ მონიტორინგს: ერთმანეთს ვესწრებით გაკვეთილებზე და როგორც კი საინტერესო სიახლეს აღმოვაჩენთ, პრაქტიკაში გამოყენებას ვგეგმავთ. შემდეგ ერთმანეთის შეფასებებს და შენიშვნებს ვისმენთ. ასე მუშაობს ჩვენი და დანარჩენი სამი კათედრა. კათედრებს შორის ჯანსაღი შეჯიბრი და კონკურენციაა. ეს ძალიან საინტერესოცაა და საქმისთვის სასარგებლოც.

ინკლუზიური სწავლება

– სანამ სკოლაში დავიწყებდი მუშაობას და გავიგებდი, რა არის ინკლუზია, არ ვიცოდი, როგორ უნდა მოვექცეულიყავი, როგორ უნდა გამომეხატა ჩემი დამოკიდებულება განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე ბავშვების მიმართ. სკოლაში მოსვლის მერე მივხვდი, რომ ისინი ჩვეულებრივი ბავშვები არიან არაჩვეულებრივი შინაგანი სამყაროთი.

სადამრიგებლო კლასში ორი ასეთი მოსწავლე მყავს: ირაკლი და მაია. ცხადია, მათ განსაკუთრებული მიდგომა სჭირდებათ. ინკლუზიური განათლების შესახებ განათლების სამინისტროს მიერ ჩატარებული სპეციალური ტრენინგები გავიარე. ამის შემდეგ ჩვენი სკოლის ფსიქოლოგთან და სამინისტროს მიერ ამ ბავშვებთან მოვლენილ ფსიქოლოგთან ერთად ვიმუშავებ. მათ ვთხოვე, დეტალურად აეხსნათ ყველა ნიუანსი: რა უნდა გამეკეთებინა იმისთვის, რომ მაიას და ირაკლის ისე გავგოთ გაკვეთილი, როგორც დანარჩენებს. ფსიქოლოგებმა ზუსტად ამიხსნეს, რა პრობლემა აქვს ერთსაც და მეორესაც. როცა ჯგუფურ მუშაობას ვგეგმავ, ორივესთვის ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას ვადგენ. ზუსტად მაქვს განსაზღვრული, მოცემული მასალიდან რაზე უნდა გავამახვილო ყურადღება ამ მოსწავლეებთან.

ნამდვილად ასეა: ამ ბავშვების გვერდით ყოფნით დანარჩენები უფრო კარგები ხდებიან. მათ უკვე იციან, რა დამოკიდებულება უნდა ჰქონდეთ ადამიანების მიმართ, როგორ დაეხმარონ, თანაუგრძნონ, იზრუნონ. ასე სწავლობენ ცხოვრებას. როცა ექსკურსიაზე მივდივართ, მთელი კლასი იწყებს ზრუნვას, რომ ყველა პირობა შექმნას ირაკლის და მაიას წამოსაყვანად. ეს ურთიერთობა განსაკუთრებით მაზარებს.

დედამიწა

და მოსწავლეები

22 აპრილს დედამიწის დღისა და გარემოსდაცვითი მოძრაობის დაარსების მე-40 წლისთავი აღინიშნა. კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელმა, USAID-ის მხარდაჭერით, ბულაჩაურის მწვანე ცენტრში ექვსი რეგიონის 24 სკოლის მოსწავლეებს უმასპინძლა. ღონისძიების მიზანი ამ სფეროში მოზარდების ცოდნის ამაღლება, გარემოს დაცვის საკითხებზე ყურადღების გამახვილება და იმ საფრთხეების გააზრება იყო, რაც დღეს სამყაროს ემუქრება.

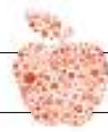
თამარ შველიძე

„კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება“ – ამ თემაზე სკოლის მოსწავლეებმა პოსტერები წარმოადგინეს. თითოეულ სკოლას თავის რეგიონში არსებულ პრობლემასა და მისი გადაჭრის გზებზე ჰქონდა ყურადღება გამახვილებული. ნაჩვენები იყო, თუ რა ზიანი მოუტანა დედამიწას ხე-ტყის გაჩანაგებამ, მდინარეების ადიდებამ, გვალვებმა, გარემოს დაბინძურებამ, გლობალურმა დათბობამ. აღნიშნული იყო

ისიც, თუ რა კვალი დაამჩნია წალღერის ტყეს რუსულმა აგრესიამ. ცნობილია, რომ ხანძრის შედეგად ფლორა და ფაუნა განადგურდა. ერთ-ერთმა მოსწავლემ დედამიწას დაბადების დღე სიმბოლურად – ხის დარგვით მიულოცა. კონკურსმა სამი გამარჯვებული სკოლა გამოავლინა, რომელიც სპეციალური პრიზებით დაჯილდოვდნენ.

თამარ მთვარელიძე, აღნიშნული პროექტის კოორდინატორი: „ჩვენი პროექტი სკოლებში საგანმანათ-

ლებლო კამპანიას ითვალისწინებს. იგი საქართველოს სამ რეგიონში: კახეთში, აჭარასა და სამცხე-ჯავახეთში ხორციელდება. ეს ნამდვილი ზეიმია მოსწავლეებისთვის. პროექტის მიზანია გარემოს მონეწვლადობის შეფასება კლიმატის ცვლილების მიმართ და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება, რაც სკოლებში საგანმანათლებლო კამპანიასაც გულისხმობს“.

მაკა ტოხიშვილი, *XII კლასის მოსწავლე* (დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი, ქვემო ქედის საჯარო სკოლა), პირველი ადგილის მფლობელი: „გამოვსახე ჩემი საცხოვრებელი გარემო, რომელიც გლობალური დათბობის შედეგად შეიძლება სრულიად განადგურდეს. ჩვენთან ახლოსაა კავკასიონის მთები, მდინარე ალაზანი, გორები და სახნავ-სათესი მიწები, რომლებიც უწყლობის გამო ვერ ირწყვება. თუ არაფერს მოვიმოქმედებთ, კავკასიონზე თოვლი დადნება, წარმოიქმნება ნაპრალები, ჩამოვა გამდნარი თოვლი, მდინარის კალაპოტი დაპატარავდება და სახნავ-სათესი მიწები გამოუსადეგარი გახდება“.

დავით მარტინენკო, *XII კლასის მოსწავლე* (ახალციხის მუნიციპალიტეტი, აწყურის საჯარო სკოლა), მეორე ადგილის მფლობელი: „ნამუშევარი ასახავს იმ პრობლემებს, რომელიც ჩვენს სოფელს აქვს. 50 წლის წინ ჩრდილო-კავკასიიდან ჩამოტანილი ვერცხლისფერი ნაძვი ხმება და ვცდილობთ, გადავარჩინოთ. ასევე, წყლის ცხოველი – კავკასიური სალამანდრა გადაშენების პირასაა. ამ დღეებს ჩვენთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგან ვითარების გამოსწორება მთლიანად ჩვენს ხელთაა. ეს კარგად დავინახეთ იმ ლექციებიდან, რომლებიც სკოლებში ჩავგიტარეს CENN-ის წარმომადგენლებმა“.

მანონ სურვანიძე, *XII კლასის მოსწავლე* (ქედის მუნიციპალიტეტი, მეღისის საჯარო სკოლა): „საკუთარი ნახატებით წარმოვადგინე ის პრობლემები, რომლებიც ჩემს სოფელშია: მეწყერმა დააზიანა სავალი გზა, საფრთხე

შექმნა საცხოვრებელ სახლებს, გლობალური დათბობის შედეგად, ჩიტები ვერ გაფრინდნენ, შემოუტიეს ნათესებს და ხეხილი გაანადგურეს. შარჟით გამოვხატე ბიზნესმენი, რომელიც დედამიწას თავისი გამდიდრებისთვის იყენებს. ჩვენ უკვე ვზრუნავთ მომავალზე, დავრგეთ მომავლის ხეც“.

ჯონათან კონლი, *USAID-ის მისიის*

დირექტორი: „დედამიწის დღისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაში მოსწავლეების მონაწილეობა მნიშვნელოვანია. ისინი ცოდნას იღრმავებენ. ამ დღეს მეორმოცედ აღვნიშნავთ, რაც მოსწავლეების გათვითცნობიერებას ემსახურება. მათ ვასწავლით, თუ როგორ უნდა მოუარონ დედამიწას. პროგრამა მათ იმის გააზრებაშიც ეხმარება, თუ როგორ უნდა გამოიყენონ ის, რასაც დედამიწა აძლევს. მნიშვნელოვანია ამ კუთხით რეგიონების სკოლების მოსწავლეებთან მუშაობა, მათი განათლების დონის ამაღლება. მომავალი წელი ტყის დაცვას მიეძღვნება და საინტერესოა, რას გააკეთებს თითოეული მათგანი ამ პრობლემის მოსაგვარებლად.“

20-მდე პრეზენტაცია ვნახე გლობალური დათბობის თემაზე. მიხარია, რომ მოსწავლეებმა გარემოს პრობლემების ცოდნა გამოამჟღავნეს. საქართველოს სხვადასხვა რეგიონიდან ჩამოსულმა მოსწავლეებმა თავისი მხარის პრობლემები წარმოადგინეს. ეს პროექტი საშუალებას აძლევს მათ, პრობლემის გადაჭრის გზებზე

იფიქრონ და საკუთარ მხარეს საფრთხის თავიდან აცილებაში დაეხმარონ. საყურადღებოა ისიც, რომ მოსწავლეებმა პრეზენტაციები თავისი ხელით გააკეთეს და ამით უფრო მეტი ისწავლეს, ვიდრე წიგნის წაკითხვით, ან გაკვეთილზე მოსმენით ისწავლიდნენ. ისინი თავად ჩაერთვნენ პროცესში, რაც უდავოდ წინგადადგმული ნაბიჯია“.

მიხალ ნეკვასილი, *ევროკავშირის*

წარმომადგენელი საქართველოში: არაფერი გამოვა, თუ თითოეულმა ადამიანმა არ გააცნობიერა, რა შეუძლია გააკეთოს გარემოს დაცვისთვის. ამიტომ ამ ღონისძიებაში მოსწავლეების მონაწილეობას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს, მომავალმა თაობამ უნდა იზრუნოს გარემოს გაუმჯობესებაზე. კლიმატის ცვლილება სერიოზული პრობლემაა, რასაც შეიძლება მძიმე შედეგები მოჰყვეს, ამაზე პასუხისმგებლობა კი ადამიანებს გვეკისრება. ჩვენმა თაობამ ბრძოლა წააგო, ვერ გაიმარჯვა კლიმატთან ბრძოლაში, მაგრამ ამ თაობას არ აქვს უფლება, არ გაიმარჯვოს. უნდა დაიწყოს კამპანია გარემოს დაცვისთვის. მთავარი სიტყვა მოზარდებს ეთქმით. მხოლოდ ერთი დღე წელიწადში ვერ გახდის დედამიწას უკეთესს, ყოველი დღე დედამიწის დღედ უნდა ვაქციოთ. ჩვენი მიზანი მოსწავლეებში განათლების დონის ამაღლებაა, რათა მათ უკეთ განსაზღვრონ, თუ რა პრობლემის წინაშე ვართ და თავად დასახონ გადარჩენის გზები.

პრტი სკოლის

ორი ისტორია

სწავლის პროცესი მოსაწყენ რუტინად რომ არ გადაიქცეს, მოსწავლეებს მუდამ სჭირდებათ ახალი სამყაროების გახსნა, სადაც ისინი თვითონ იქნებიან პროცესის წარმმართველები. სჭირდებათ თავისუფალი სივრცე ფანტაზიის გასავითარებლად და შემოქმედებითი პოტენციალის გამოსავლენად. და როცა სკოლა ერთიანი ორგანიზმია, ეს პროცესი საინტერესო თანამშრომლობად იქცევა ხოლმე მოსწავლესა და მასწავლებელს შორის. მიღებული შედეგი კი ხშირად სკოლის ფარგლებს სცილდება და საზოგადოების ყურადღებას იპყრობს. დღეს გვინდა თბილისის 120-ე სკოლის მოსწავლეებზე და მათ ინტერესებზე მოგიყვებო:

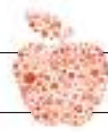
ბელა ჩეკურიშვილი

**„არჩევანი შენ“ –
თეატრალური წარმოდგენა
ასარჩევო მასალის
თანხლებით**

როცა სასკოლო თეატრალური დასი სპექტაკლზე მუშაობას იწყებს, როგორ ფიქრობთ, რა თემატიკას აირჩევენ მოზარდები? რისი თემა სურთ სცენიდან?

„არჩევანი შენ“ – ასე ერქვა სპექტაკლს, რომელიც თბილისის 120-ე საჯარო სკოლის თეატრალურმა დასმა – „თეატრონმა“ აკაკი ხორავას მსახიობის სახლში წარმოადგინა.

მოზარდებმა მათთვის დამახასიათებელი უშუალოდ გვითხრეს, რომ ძალიან აწუხებთ ოჯახური კონფლიქტები, მშობლების უყუ-

რადღებობა, ღირებულებათა სხვადასხვაობა. სტიკვით, როცა უფროსები უხეშად ერევან მათ არჩევანში, არ ითვალისწინებენ მათ გრძნობებს. ისინი ფიქრობენ სიყვარულზე, ხვალინდელ დღეზე, პატიების უნარზე, ეძებენ ღმერთს ზეცაში და დედამიწაზე...

ყველა კონფლიქტის სათავე სიყვარულის ნაკლებობაა! – ასეთია მე-11-კლასელი დრამატურგის დასკვნა. ხათუნა რუხაძემ ამ პიესაზე მუშაობა წელიწადნახევრის წინ დაიწყო. მართალია, მან ანა მხეიძის მოთხრობა და ნოდარ დუმბაძის „მზიანი ღამისა“ და „კუკარაჩას“ პასაჟები გამოიყენა, მაგრამ პიესა მაინც საავტორო ნამუშევრად შეიძლება ჩაითვალოს. ხათუნა რუხაძემ საკმაოდ დამაჯერებლად დაგვიხატა თავისი თაობა.

მშობლების აყალმაყალით და უყურადღებობით დაღლილი გიორგი, პრობლემების დასაგინებლად. ნარკოტიკს ეტანება. მშობლებს ვერ გაუგიათ, რა დააკლეს შვილს, რითია ის უკმაყოფილო, რატომ არის უმადური. დრამატურგის ასეთი სვლა ინფანტილურად არ მოგეწონებათ, თუ გაიხსენებთ, რომ ამ ასაკში ახალგაზრდებს ყველაზე მეტად სჭირდებათ თანადგომა. საინტერესო იყო მოსწავლეების მსჯელობა ნარკოტიკებზე, სიმართლესა და ილუზიაზე. მათ ბევრი რამ აინტერესებთ, უფროსებს კი გვთხოვენ, რომ პასუხების მოძებნაში დავეხმაროთ და მხოლოდ აკრძალვისა და მუქარის სიტყვებით არ ვცადოთ მათი შეჩერება.

„რა არის ეს პატარა „რაღაც“, რომელსაც ყველაფერი შეუძლია, ჩვენ კი მასთან უძლურები ვართ?“ – შეკითხვა დასვეს მოსწავლეებმა. ნარკოტიკის მისაღებად წასულ გიორგის მეგობრები ვერ შეაჩერებენ, ბოლოს კი ჩათვლიან, რომ

ყველამ საკუთარი არჩევანი უნდა გააკეთოს. არჩევანის გაკეთება მოუწევთ მის მშობლებსაც, როცა გიორგი დაიღუპება. მათ შეუძლიათ ხელის ერთი მოსმით მისი მეგობრები – ქუჩის ბიჭები ციხეში გაგზავნონ, ან მათ ამ დაავადებასთან ბრძოლაში დაეხმარონ.

„მხოლოდ ძლიერ და ჭკვიან ადამიანს შეუძლია სწორი არჩევანის გაკეთება!“ – გამოგვიცხადეს მოზარდებმა სცენიდან და დიალოგშიც ჩაგვრთეს: როგორ ნაწილდებიან ადამიანები ძლიერებად და სუსტებად, ჭკვიანებად და სულელებად? ვინ არიან ეს ადამიანები, საიდან მოდიან?

თუ დარბაზის რეაქციით ვისმჯელებთ (ბუნებრივია, მაყურებლების ძირითად ნაწილს მოზარდები შეადგენდნენ), უნდა ვიფიქროთ, რომ მოსწავლეებს ნამდვილად ანუხებთ ის პრობლემები, რაზეც თანატოლები სცენიდან ესაუბრებოდნენ.

„არ გინდა ილუზიური ბედნიერება, აირჩიე რთული გზა და არ შეუშინდე პრობლემებს!“ – აი, 120-ე სკოლის მოსწავლეების მთავარი გზავნილი. მათ იქვე, ბავშვური უშუალობით უფროსებსაც მოგვმართეს: „ჩავჭიდოთ ერთმანეთს ხელები, იქნებ გამოვიდეს რამე...“

ხათუნა რუხაძე, პიესის ავტორი:

„გარშემო უამრავი პრობლემაა. ცხოვრებაში ბევრი რამ შეიძლება მოხდეს, მაგრამ არჩევანი მუდამ ჩვენზეა. რამდენიც უნდა ურჩიო ადამიანს, თუ თვითონ არ დარწმუნდა, ვერ გადაათქმევინებ. ამ სპექტაკლში ორივე მხარეს ვუტოვებთ არჩევანს – მშობლებსაც და შვილებსაც. ის, რასაც ნოდარ დუმბაძე ახალგაზრდებზე წერდა, ძალიან ახლოსაა ჩვენთან. ჩემს სიუჟეტს მისი რამდენიმე სცენა მოვარგე“.

120-ე სკოლის თეატრალური დასი „თეატრონი“ ორი წლის წინ შეიქმნა და გასულ წელს თბილისის მერიის მიერ ჩატარებულ სასკოლო თეატრალურ ფესტივალზეც გაიმარჯვა. „თეატრონს“ სკოლის დირექტორის მოადგილე მევლედ ლაშაური ხელმძღვანელობს, რომელიც რეჟისორისა და სცენის მხატვრის მოვალეობასაც ასრულებს.

მევლედ ლაშაური: „როცა ამ ორი წლის წინ აფხაზეთის თემაზე დავდგით სასკოლო სპექტაკლი, მოსწავლეთა დაინტერესება სასცენო ხელოვნებით იმდენად დიდი აღმოჩნდა, რომ გადავწყვიტეთ, დასი ჩამოგვეყალიბებინა. მასში გაერთიანებული არიან მე-9-მე-12 კლასების მოსწავლეები. მათ რომელიმე

ქეთევან ბილიშვილი, 120-ე სკოლის ორგანიზატორი

სტუდიაში სამსახიობო ოსტატობა არ უსწავლიათ. ყოველ სცენას ერთად ვამუშავებთ. ვთხოვ, პესონაჟის ადგილას წარმოიდგინონ თავი. სხედან და ფიქრობენ: მე როგორ მოვიქცეოდი ასეთ დროს? ვკამათობთ და გადაწყვეტილებას ისე ვიღებთ“.

გავუფრთხილეთ დედამიწას

„დღეს 22 აპრილია, ჩემი დღე. მე კი ამ დღეს ასეთი დასუსტებული ვხვდები. ადამიანები აღარ მიფრთხილდებიან, მხოლოდ დღევანდელ დღეს ვახსენდები“, – ჩიოდა 120-ე სკოლის მე-6-კლასელი გიორგი ლომიშვილი და თავის კონტინენტებს: ევრაზიას – ნიკა დათუნაშვილს, აფრიკას – ნატო ჭყონიას, სამხრეთ ამერიკას – თამთა ზარნაძეს, ჩრდილოეთ ამერიკას – არჩილ ბერიტაშვილს და ავსტრალიას – თაკო მინდიას იმ გლობალური პრობლემების შესახებ ესაუბრებოდა, რომლებიც საფრთხეს უქმნის და განადგურებით ემუქრება მის ეკოსისტემას.

ამ მინისპექტაკლის სცენარი მე-11 კლასელმა ხათუნა რუხაძემ დაწერა. სპექტაკლი იმ აქციის ნაწილი იყო, რომელიც, დედამიწის დღესთან დაკავშირებით, თბილისის 120-ე სკოლის მოსწავლეებმა მოაწყვეს.

მათ თავის მეგობრებს და ავჭალის მოსახლეობას გარემოს დაცვისკენ მოუწოდეს. მოსწავლეებმა, ამ დღის აღსანიშნავად, სკოლაში ნახატების გამოფენა მოაწყვეს, სკოლის ეზო დაასუფთავეს და ხეები დარგეს.

120-ე სკოლის მოსწავლეებმა ამ თარიღის აღნიშვნა 3 წლის წინ დაიწყეს. მათ გეოგრაფიის კათედრასთან კლუბიც შექმნეს.

თეა გოგოლაძე, გეოგრაფიის მასწავლებელი: „აქცია სკოლის ფარგლებს გაცდა. ბავშვები ახალ-ახალ აქტივობებს იგონებენ. მათ სხვა სკოლებსაც გაუზიარეს თავიანთი გულისტკივილი და მოუწოდეს, ერთად იზრუნონ ჩვენი პლანეტის გადასარჩენად. ბოლო წლებში ძალიან გაიზარდა მოსწავლეთა მხრიდან გეოგრაფიით დაინტერესება. ისინი რაიონულ და საქალაქო ოლიმპიადებში მონაწილეობენ და გლობალურ პრობლემებზე მსჯელობენ. მათ კარგად ესმით საკუთარი როლი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

ახალი თაობის მენტალიტეტი ძალიან შეიცვალა. მათი მოთხოვნილება სუფთა გარემო და ეკოლოგიურად კომფორტული საცხოვრებელია. ამის მისაღწევად რომ თვითონაც უნდა იზრუნონ, კარგად ხვდებიან. მათთვის თითოეული დღე სამყაროს შეცნობაა.

ლონისძიებებში მონაწილეობისას, ყველამ თავისი ხასიათი გამოაჩინა, თითოეული მათგანი ბოლომდე დაიხარჯა. მათი აქტიუობა ამ აქციით არ მთავრდება: ყოველ შაბათს ვატარებთ დასუფთავების აქციას და ყოველ დღე ვახსენებთ ყველას, რომ დედამიწას დახმარება სჭირდება“.

თეა ასანიშვილი, მე-10-კლასელი,

გეოგრაფიული კლუბის თავმჯდომარე:

„გეოგრაფიული კლუბი 3 წლის წინ შევექმენით დედამიწის დღესთან დაკავშირებით. პირველ წელს მაისურებით და ტრანსპარანტებით გავედით ავჭალის დასახლებაში. ხალხს შეძახილებით ვაფრთხილებდით, მწვანე ლენტებს ვახვევდით და ვაძლევდით ჩვენ მიერ დამზადებულ ბუკლეტებს „გავუფრთხილეთ დედამიწას“. ამ დღეს ყველა კლასს დავურიგეთ ხელთათმანები და პარკები, მოვნიშნეთ ტერიტორიები, სადაც დღის განმავლობაში მოსწავლეები კლასის დამრიგებლებთან ერთად მათთვის გამოყოფილ მონაკვეთებს ასუფთავებდნენ“.

წელს დედამიწის დღისადმი მიძღვნილ აქციაში 120-ე სკოლის მოსწავლეებმა გლდანი-ნაძალადევის მუნიციპალიტეტიც ჩართეს, რომელმაც სკოლას ნაძვის ნერგები გამოუგზავნა. უნდა აღინიშნოს, რომ გეოგრაფიული კლუბის მუშაობა მხოლოდ დედამიწის დღის აღნიშვნით არ შემოიფარგლება. კლუბის წევრები ქიმიის კათედრასთან ერთად ემზადებიან ინტეგრირებული კონფერენციის ჩასატარებლად, რომლის თემაც „დედამიწა და ქიმია“ იქნება. ასევე, ისინი ამზადებენ ინტელექტუალურ თამაშებს დაბალი კლასებისთვის. კლუბის წევრები ფიქრობენ, რომ პატარების გეოგრაფიით დასაინტერესებლად მსგავსი თამაშები ყველაზე ეფექტიანი იქნება.

შეიქმნეთ ჟურნალი მასწავლებელი

თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში

მოიკითხეთ თქვენი ჟურნალი თბილისში, „მაცნე“-ს, „პლანეტა ფორტე“-სა და „ელვა-სერვისის“ საცალო ვაჭრობის ჯიხურებში! საქართველოს რეგიონებში კი სს „საქპრესას“ ჯიხურებში!

გამოიწერეთ ჟურნალი „მასწავლებელი“ თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში!

ჟურნალ „მასწავლებელზე“ ხელმოწერის გასაფორმებლად მიმართეთ „საქპრესას“ და მიიღეთ თქვენი „მასწავლებელი“ თქვენს მიერ მითითებულ მისამართზე ყოველ ორ თვეში ერთხელ!

ანგარიშსწორება შესაძლებელია როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო ანგარიშსწორებით.
ხელმოწერა ექვსი თვით – 6 ლარი.

საქართველოს რეგიონებში ჟურნალ „მასწავლებლის“
გამოწერა შეგიძლიათ სს „საქპრესას“ ფილიალებში შემდეგ მისამართებზე:

ბათუმი	მემედ აბაშიძის №33 (ფოსტის შენობა) აჭარაძის ქ. №22 42;	მარტვილი	თავისუფლების ქ. №12, 2 12 26; 877 97 90 38;
ახალგორი	თავისუფლების მოედანი №8, 4 26 78;	მარნეული	რუსთაველის ქ. №43, 877 97 90 62;
ადიგენი	თამარ მეფის ქ. №12, 51 59 05; 877 97 90 20;	მესტია	რუსთაველის ქ. №1, 877 97 90 68;
აბაშა	თავისუფლების მოედანი №56, 9 12 26; 877 97 90 13;	მცხეთა	დავით აღმაშენებლის ქ. №64, 2 09; 877 97 90 39;
ამბროლაური	მ. კოსტავას ქ. №2, 2 15 16; 877 97 90 37;	ნინოწმინდა	კ. მარქსის ქ. №22
ასპინძა	რუსთაველის ქ. №10, 9 10 26;	ონი	დავით აღმაშენებლის მოედანი №1, 877 97 90 41;
ახალქალაქი	მიქოიანის ქ. №15, 51 59 05; 877 97 90 20;	ოზურგეთი	გოგებაშვილის ქ. №2, 6 59 44; 877 97 90 42;
ახალციხე	დედაენის ქ. №3, 2 03 13; 877 97 90 16;	რუსთავი	მეგობრობის გამზირი №9, 12 01 55; 877 97 90 08;
ახმეტა	ლესელიძის ქ. №3, 2 14 65; 877 97 90 17;	საგარეჯო	დავით აღმაშენებლის ქ. №15, 4 36 92; 877 97 90 43;
ბოლნისი	სულხან-საბა ორბელიანის ქ. №50, 2 21 50; 877 97 90 19;	სამტრედია	თამარ მეფის ქ. №2, 2 20 52; 877 97 90 44.
ბორჯომი	რუსთაველის ქ. №103, 2 21 15; 877 97 90 28;	საჩხერე	თავისუფლების ქ. №5, 2 19 65; 877 97 90 69;
ბაღდათი	ვაჟა ფშაველას ქ. №2, 21 01; 877 97 90 18;	სიღნაღი	ცოტნე დადიანის ქ. №2, 899 23 19 28;
გორი	სტალინის გამზირი №15, 2 21 41; 877 97 90 22;	სენაკი	რუსთაველის ქ. №253, 877 97 90 46;
გარდაბანი	დავით აღმაშენებლის ქ. №74, 877 97 90 21;	ტყეიბული	კ. გამსახურდიას ქ. №53, 2 35 30; 877 97 90 47;
გურჯაანი	თავისუფლების ქ. №7, 2 08 57; 877 97 90 64;	ფოთი	წმინდა გიორგის ქ. №16, 2 28 48; 877 97 90 48;
დმანისი	წმინდა ნინოს ქ. №46, 2 10 61;	ქუთაისი	დავით აღმაშენებლის გამზირი №24, 7 71 79; 877 97 90 06;
დედოფლისწყარო	რუსთაველის ქ. №53, 2 29 76; 877 97 90 23;	ქარელი	მგალობლიშვილის ქ. №5, 3 13 45; 899 76 69 81;
დუშეთი	სტალინის ქ. №21, 2 16 02; 877 97 90 25;	ყაზბეგი	დაბა ყაზბეგი, 5 20 12; 877 97 90 59;
ვანი	ჭავჭავაძის ქ. №43, 2 15 72; 877 97 90 26;	ყვარელი	ილია ჭავჭავაძის ქ. №150, 877 97 90 51;
ზესტაფონი	დავით აღმაშენებლის ქ. №21, 5 28 53; 877 97 90 27;	წოხატაური	მშვიდობის ქ. №5, 877 97 90 52;
ზუგდიდი	რუსთაველის ქ. №92, 2 29 11; 2 35 95; 877 97 90 03;	ჩხოროწყუ	კოსტავას ქ. №5, 2 15 10; 877 97 90 66;
თელავი	მ. კოსტავას ქ. №10, 3 12 31; 877 97 90 02;	ცაგერი	რუსთაველის ქ. №12, 25 12; 877 97 90 53;
თერჯოლა	რუსთაველის ქ. №63, 2 11 12; 877 97 90 71;	წყალტუბო	რუსთაველის ქ. №6, 2 23 45; 877 97 90 55;
თეთრიწყარო	თამარ დედოფლის ქ. №20, 2 29 98; 877 97 90 32;	წალკა	ლენინის ქ. 68
თიანეთი	ლაშარის ქ. №5, 9 18 46; 877 97 90 33;	წალენჯიხა	თბილისის ქ. №2, 20 62; 877 97 90 54;
კასპი	სააკაძის ქ. №1, 2 27 28; 877 97 90 34;	ხონი	გამარჯვების ქ. №2, 2 14 29; 877 97 90 58;
ლაგოდეხი	26 მაისის ქ. №6, 2 23 20	ხობი	ცოტნე დადიანის ქ. №86, 22 24; 877 97 90 11;
ლანჩხუთი	ზაალ მდინარაძის ქ. №1, 877 97 90 36;	ხაშური	რუსთაველის ქ. №2, 4 20 98; 877 97 90 57;
ლენტეხი	დაბა ლენტეხი, 51 59 05; 877 97 90 20;	ხარაგაული	სოლომონ მეფის ქ. №58, 2 12 88
		ჭიათურა	ილია ჭავჭავაძის ქ. №4 5 30 41; 877 97 90 56

ხელმოწერის პირობებზე და თქვენთვის საინტერესო სხვა საკითხებზე დეტალური ინფორმაციის მიღება შეგიძლიათ ზემოაღნიშნულ მისამართებზე, მითითებული ტელეფონების საშუალებით.

დაგატავითი ინფორმაციისთვის მოგვმართეთ:

სს „საქპრესა“: ქ. თბილისი, დიდგორის ქ. №2, ხელმოწერის სამსახური: 51-59-05 ან 51-60-04;
„ელვა-სერვისი“: ტელ: 38-26-73 ან 28-26-74.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი

თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

პატარა ქალაქის პარკში იჯდა შუმანი და თავისი „კარნავალის“ მუსიკას უსტვენდა.

– მომისმინეთ, – უთხრა გვერდით მჯდომმა აღშფოთებულმა მეზობელმა, – ეს ხომ ჩვენი სათაყვანო რობერტ შუმანის „კარნავალის“ მელოდიაა. თუ თქვენ არ იცით როგორ უღერს ეს მელოდია სინამდვილეში, მაშინ ნურც უსტვენთ. თქვენი სტვენა ნერვებზე მოქმედებს.

